

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม

โดย

นางสาวสุมา สามเพชรเจริญ

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ภาควิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2550
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม

โดย

นางสาวสุมา สามเพชรเจริญ

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ภาควิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2550
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE PARTICIPATION IN EDUCATIONAL MANAGEMENT OF SCHOOL BOARD
UNDER NAKORNPATTHOM MUNICIPALITY

By

Sumar Sampethjarean

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Educational Administration

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2007

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระเรื่อง " การมีส่วนร่วม
ในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม"
เสนอโดย นางสาวสุมา สามเพชรเจริญ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

๐๗ มย

(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ชินะดังกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ๒๙ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์

คณะกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ

๐๗ มย ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ชินะดังกูร)

วันที่ ๒๙ / ๕ - ๕ / ๒๕๕๑

๐๗ มย กรรมการ

(อาจารย์ ดร. วชิรย์ เชาว์ดำรงค์)

วันที่ ๒๙ / ๕ - ๕ / ๒๕๕๑

๐๗ มย กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

วันที่ ๒๙ / ๕ - ๕ / ๒๕๕๑

47252412 : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม/คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

นางสาวสุมา สามเพชรเจริญ : การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนคร นครปฐม อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ :
ผศ. ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์. 103 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม 2) แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วม
ในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม กลุ่มตัวอย่าง คือ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครปฐม จำนวน 70 คน เครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น
พื้นฐานและแบบสัมภาษณ์แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่
(frequency) ค่าร้อยละ(percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา
(Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
เทศบาลนครนครปฐม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็ก
ทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์
ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และด้านส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส
และเด็กที่มีความสามารถพิเศษมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม ได้แก่ ควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย จัดทำแผนพัฒนา
การศึกษาทุกด้านมากขึ้น โดยเฉพาะควรได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการต่างๆของโรงเรียน เช่น การ
จัดทำสาระหลักสูตร การกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนต่างๆ การส่งเสริมสนับสนุน
ให้เด็กในเขตบริการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง การพิทักษ์สิทธิเด็ก เด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มี
ความสามารถพิเศษ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน
ตลอดจนควรมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินการประจำปี

ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2550

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ.....

47252412 : MAJOR EDUCATION ADMINISTRATION

KEY WORDS : PARTICIPATION IN EDUCATIONAL MANAGEMENT / SCHOOL BOARD

SUMAR SAMPETHJAREON : THE PARTICIPATION IN EDUCATIONAL
MANAGEMENT OF SCHOOL BOARD UNDER NAKHONPATHOM MUNICIPALITY.
THESIS ADVISOR: ASST. PROF. PRASERT INTARAK, Ed.D.103 pp.

The purposes of this research were to identify 1) the participation in educational management of school board under Nakhonpathom Municipality, 2) the guidelines for promoting the participation in educational management of school board under Nakhonpathom Municipality. The samples of this study were 70 members of school board under Nakhonpathom Municipality. The research instruments were a questionnaire concerning the participation in educational management of school board and an interview inventory. The statistics used in data analysis were frequency (f), percentage (%), mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.) and content analysis.

The research findings revealed that :

1) The participation in educational management of school board under Nakhonpathom Municipality as a whole and each aspect were rated at a high level, when considering on the arithmetic mean of each aspect, they were rank from the highest to lowest as; the encouraging of school community relation, student right, student handicap, and gifted child respectively.

2) For the encouraging the participation of school board in educational management, there should open any suggestions for policy setting, school planning, school evaluating, and quality development in all task of school.

Department of Educational Administration, Graduate School, Silpakorn University, Academic Year 2007

Student's signature.....

Sumar

An Independent Study Advisor's signature

Prasert Intarak

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาอย่างสูงจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์ ประธานผู้ควบคุม อาจารย์ ดร. วัชรนัย เชาวน์ดำรง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และรองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ชินะตั้งกูร ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เป็นอย่างดี ผู้วิจัยซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ และขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้จนกระทั่งสำเร็จการศึกษา

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราณี นิลกรณ์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อาจารย์ ดร. พิเชฐฐ์ ศรีเมฆ ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 นายสมชาย เปี้ยถนอม ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล 3 (สระกระเทียม) นายโสมณ นาคศิริ ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครปฐม นางสาวสุวรรณา ตั้งไชยศิริ รองผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล 1 วัดพระงาม (สามัคคีพิทยา) ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม และนางสาวสาวิตรี เล็งคานนท์ ครู คศ.1 โรงเรียนเทศบาล 5 วัดพระปฐมเจดีย์ ที่ได้ตรวจทานการพิมพ์

ขอขอบคุณคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลประกอบการจัดทำ การค้นคว้าอิสระ

ประโยชน์และคุณค่าอันเกิดจากการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาเพื่อระลึกถึงพระคุณพ่อแม่และครูอาจารย์ทุกท่านที่ให้ชีวิต ให้การสนับสนุน และให้โอกาสได้มีวันแห่งความภาคภูมิใจ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา.....	2
ปัญหาของการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ข้อคำถามของการวิจัย.....	7
สมมุติฐานของการวิจัย.....	7
ขอบข่ายการอ้างอิงของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	12
2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	13
การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา.....	12
ความหมายของการมีส่วนร่วม.....	12
ความสำคัญการมีส่วนร่วม.....	13
แนวคิดการมีส่วนร่วม.....	15
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	17
ความเป็นมาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	17
บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	19
การจัดการศึกษาของเทศบาล.....	27
หลักการจัดการศึกษาของท้องถิ่น.....	28
วิธีการจัดการศึกษาของท้องถิ่น.....	29

บทที่	หน้า
	การบริหารการศึกษาของเทศบาล..... 30
	การจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครปฐม..... 31
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 33
	งานวิจัยในประเทศ..... 33
	งานวิจัยในต่างประเทศ..... 36
3	วิธีดำเนินการวิจัย..... 40
	ขั้นตอนของการทำวิจัย..... 40
	ระเบียบวิธีวิจัย..... 41
	ประชากร..... 41
	กลุ่มตัวอย่าง..... 42
	ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย..... 42
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 44
	การสร้างเครื่องมือ..... 45
	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 46
	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 47
	สรุป..... 48
4	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 49
	ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 50
	ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม..... 52
	ตอนที่ 3 แนวทางการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม..... 66
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 68
	สรุปผลการวิจัย..... 68
	อภิปรายผล..... 69

บทที่	หน้า
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	73
ข้อเสนอแนะของการวิจัย.....	73
บรรณานุกรม.....	75
ภาคผนวก.....	80
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือ.....	81
ภาคผนวก ข หนังสือขอตกลงเครื่องมือการวิจัย.....	84
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	87
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	89
ภาคผนวก จ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	92
ประวัติผู้วิจัย.....	103

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	42
2	สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และตำแหน่งในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	50
3	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับโดยรวมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครปฐมโดยภาพรวม.....	52
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐมด้านกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา	54
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐมด้านให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี.....	55
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐมด้านให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น.....	56
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐมด้านกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา.....	57

ตารางที่		หน้า
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการมีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของ โรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐมด้านส่งเสริมและสนับสนุนให้ นักเรียนทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษา.....	58
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการมีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของ โรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐมด้านส่งเสริมให้มีการพิทักษ์ สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถ พิเศษ.....	59
10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการมีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของ โรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐมด้านเสนอแนวทางและการมี ส่วนร่วมในการบริหารจัดการ.....	60
11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการมีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของ โรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐมด้านส่งเสริมให้มีการระดม ทรัพยากรเพื่อการศึกษา.....	61
12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการมีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของ โรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐมด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน.....	62
13	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการมีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของ โรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐมด้านให้ความเห็นชอบรายงาน ผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา.....	63

ตารางที่		หน้า
14	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐมด้านแต่งตั้งที่ปรึกษาหรืออนุกรรมการเพื่อการดำเนินการตามระเบียบนี้.....	64
15	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐมด้านปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น.....	65

บทที่ 1

บทนำ

ในทศวรรษที่ผ่านมาสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสาร ส่งผลให้ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การเมืองและการปกครอง ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนา “คน” และ“คุณภาพของคน” เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กล่าวถึง แนวการจัดการศึกษาตามมาตรา 43 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยเฉพาะทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ทั้งยังคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล¹

กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้มีการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว โดยการปฏิรูปการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมโดยการจัดการศึกษาอบรม รัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ดังจะเห็นได้ว่าเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550 มาตรา 289 ต้องการให้ชุมชนมีบทบาทในการจัดการศึกษา และฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมโดยคำนึงถึงความสอดคล้องมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติด้วยตนเอง² และกำหนดให้มีการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกระดับมากขึ้น โดยการกระจาย

¹ สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 (กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.ม.,2547),14-15.

² สำนักงานกฤษฎามนตรี, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2551),17.

อำนาจทางการศึกษาในชุมชน สามารถกำหนดรายละเอียดของหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อมและความต้องการของแต่ละท้องถิ่นภายใต้ข้อกำหนดโครงสร้างและมาตรฐานทางคุณภาพของหน่วยงานรัฐอย่างเป็นระบบ³

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาของท้องถิ่นเป็นอย่างมาก ดังปรากฏใน มาตรา 80(4) ที่กำหนดให้รัฐส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐ⁴ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 มาตรา 8 และมาตรา 9 ได้คำนึงถึงหลักการกระจายอำนาจโดยเฉพาะมาตรา 8 ข้อ 2 ระบุว่า ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งได้มีการขยายความต่อในมาตรา 40 ว่า ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีระดับต่ำกว่าปริญญาของแต่ละสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ⁵ ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้ คอยช่วยเหลือดูแลคุณภาพมาตรฐาน การพัฒนาโรงเรียน และยังมีคณะกรรมการอีกชุดหนึ่งคอยดูแลมาตรฐานภายนอก ประกอบกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนเพื่อยกระดับความรู้พื้นฐานของมวลชนให้มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกันและเพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของบุคคล ชุมชนและประเทศโดยให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดแนวนโยบาย

³ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, คู่มือการประชุมสัมมนา คณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา (กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาระบบบริหาร, 2541), 9.

⁴ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2551), 78.

⁵ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, คู่มือคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา (กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาระบบบริหาร, 2542), 7.

ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษา ดังกล่าวให้หน่วยงานในสังกัดดำเนินการเป็นไปในแนวทางเดียวกัน⁶ นอกจากนี้พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับที่แก้ไข (เพิ่มเติม) พ.ศ. 2545 กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนและชุมชนกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษาในมาตรา 8 (6) การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาที่ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน การศึกษา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน⁷ และยังส่งเสริมให้เกิดแนวคิดในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษารูปแบบใหม่ คือ การบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school based management : SBM) โดยมีหลักการบริหารที่ทุกฝ่าย ที่มีส่วน ได้เสีย ในรูปคณะกรรมการ ทั้งในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณที่เน้นผลงาน การบริหารด้านบุคคลและการบริหารงานทั่วไป นอกจากนี้แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 –2549) ได้กล่าวถึง สภาพสังคมปัจจุบันด้านการศึกษาว่า การศึกษาขาดเอกภาพด้านนโยบาย สถานศึกษาขาดอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน ชุมชน สถาบันทางสังคม จึงได้กำหนดแนวนโยบายเพื่อดำเนินการสนับสนุนให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต⁸ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบาย ข้อที่ 6 ตามแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระยะที่ 9 (พ.ศ.2545 –2549) กล่าวถึง การปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษาให้มีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษา ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการจัดการศึกษา⁹ สำหรับบทบาทของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่ตามระเบียบว่า

⁶ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, คู่มือปฏิบัติงานคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา (กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาระบบบริหาร, 2541), 9.

⁷ เรื่องเดียวกัน.

⁸ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติ(พ.ศ.2545 – 2549) : ฉบับสรุป (กรุงเทพฯ :พริกหวานกราฟฟิค, 2545), 2.

⁹ เรื่องเดียวกัน.

ด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2546 ในการกำกับการดำเนินกิจการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการกิจการด้านต่างๆของสถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาตามที่กฎหมาย ว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน¹⁰ แต่จากการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะด้านการกำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา คิดว่าเป็นนโยบายของหน่วยเหนือซึ่งได้กำหนดไว้ชัดเจนอยู่แล้ว ส่วนการจัดประชุมภายในโรงเรียน คณะกรรมการส่วนใหญ่ติดภารกิจไม่ค่อยมีเวลา เรื่องที่โรงเรียนจัดประชุมเหมือนกัน คือ การปรับปรุงดูแลรักษาอาคารสถานที่ รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมวันสำคัญ และกิจกรรมหารายได้ของโรงเรียน มีแต่การบริจาคสิ่งของและเงินให้เท่านั้น¹¹ สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตเทศบาลนครนครปฐม ซึ่งมีสภาพบริบททางสังคมแตกต่างจากคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานนอกเขตเทศบาล คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตเทศบาลส่วนใหญ่มีหน้าที่ ภาระงานมาก และเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคม อาจทำให้ไม่ค่อยมีเวลาให้กับสถานศึกษามากนัก ขาดความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับครูในโรงเรียน ผู้ปกครองไม่รู้จักคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนทำให้ขาดการปฏิสัมพันธ์ ความร่วมมือระหว่างกัน ในส่วนดี คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับดี มีความพร้อมใน การให้ความช่วยเหลือโรงเรียนได้เป็นอย่างดี สามารถให้คำแนะนำหรือแนวทางที่เป็นประโยชน์ตามบทบาทหน้าที่ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2546 แต่ในทางปฏิบัติยังเป็นปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ดังนั้น การทราบบทบาทการมีส่วนร่วม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตเทศบาลว่าอยู่ในระดับใดจะ

¹⁰ กระทรวงศึกษาธิการ, ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภา, 2544),113

¹¹ ชูศักดิ์ ชาญช่าง, “ พฤติกรรมการบริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543), 103 – 104.

เป็นข้อมูลในการส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทหน้าที่อย่างเหมาะสม และทราบแนวทางในการส่งเสริมบทบาทหน้าที่ให้สอดคล้องกับระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2546 อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ปัญหาของการวิจัย

จากการศึกษาความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาจะเห็นได้ว่า บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พบว่ายังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนเอง ขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการบริหารและการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีน้อยโดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ในชนบทที่ห่างไกล¹² และพฤติกรรมผู้บริหารโรงเรียนยังไม่ให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษาเท่าที่ควรโดยมากจะขอการสนับสนุนด้านการเงินและอุปกรณ์เพียงอย่างเดียว ทำให้บทบาทด้านอื่นๆลดน้อยลงและไม่ค่อยมีบทบาทในเรื่องกำหนดนโยบายการวางแผนต่างๆ¹³ และจากการศึกษาเกี่ยวกับบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน พบว่า ความคาดหวังกับการปฏิบัติจริงมีความแตกต่างกันทุกด้าน กล่าวคือ คณะกรรมการมีความคาดหวังในบทบาทที่มีต่อโรงเรียนอยู่ในระดับมาก แต่ในทางปฏิบัติจริงกลับมีบทบาทในระดับปานกลาง เนื่องจากการเปิดโอกาสให้คณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมแต่ไม่กล้าที่จะเข้ามามีบทบาทมากนัก ยังคงให้ความสำคัญต่อผู้บริหารโรงเรียนเท่านั้น¹⁴ นอกจากนี้บทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เนื่องจากเป็นปัญหาที่เกิดจากโรงเรียนเอง นั่นคือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูไม่ต้องการให้คณะกรรมการเข้ามาก้าวล่วงอำนาจหน้าที่ในการ

¹² สายพิน เชื้อชูชาติ, "การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร"(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), บทคัดย่อ.

¹³ ชูศักดิ์ ชาญช่าง, "พฤติกรรมกรรมการบริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543), 6.

¹⁴ ประนอม ยั่งศิริ, "บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน"(วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 85.

บริหารของโรงเรียน นอกจากนี้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ยังมีพื้นฐานความรู้ระดับประถมศึกษาเท่านั้น ทำให้ไม่เข้าใจแนวทางในการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็กมีส่วนร่วมมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่¹⁵ สำหรับสถานศึกษาในเขตเทศบาลนครนครปฐม กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล 1 วัดพระงาม (สามัคคีพิทยาสรรพ์) โรงเรียนเทศบาล 2 วัดเสนาหา (สมัครพลผดุง) โรงเรียนเทศบาล 3 (สระกระเทียม) โรงเรียนเทศบาล 4 (เขาวนปรีชาอุทิศ) โรงเรียนเทศบาล 5 วัดพระปฐมเจดีย์ และโรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม ซึ่งเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในเขตเทศบาล ส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่มีระดับการศึกษาดี และมีความพร้อมมากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนอกเขตเทศบาล ทั้งสภาพบริบททางสังคม เศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ประกอบกับภาระการงานของบุคคลในสังคมเมืองที่ต้องแข่งขันในการประกอบอาชีพทำให้ไม่ค่อยมีเวลามากนัก ทำให้ขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จากปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. เพื่อทราบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม
2. เพื่อทราบแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม

ข้อคำถามของการวิจัย

¹⁵ เสาวนีย์ สว่างอารมณ์, “บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสมุทรสงคราม” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2546), บทคัดย่อ.

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนด
ข้อคำถามของการวิจัยไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดเทศบาลนครนครปฐมอยู่ในระดับใด
2. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลนครนครปฐมเป็นอย่างไร

สมมติฐานของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้
การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน
สังกัดเทศบาลนครนครปฐมอยู่ในระดับปานกลาง

ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย

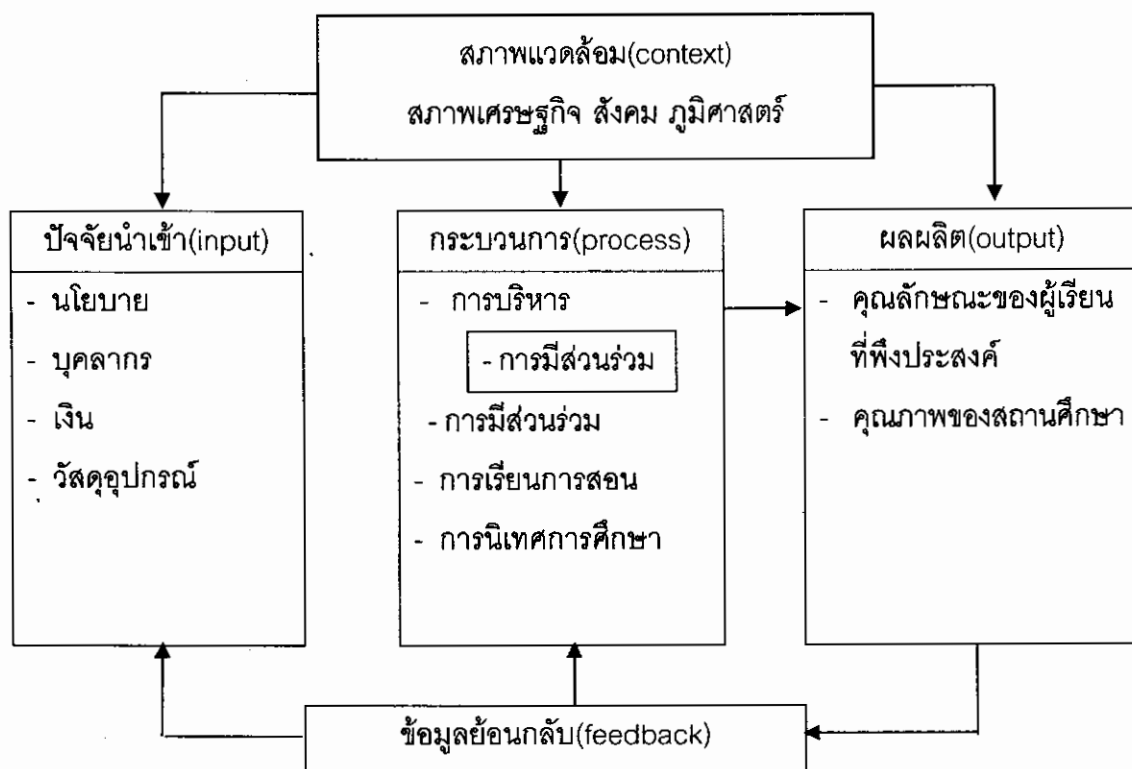
ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีเชิงระบบมาเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยของแคทซ์และคาห์น
(Katz and Kahn) ซึ่งประกอบด้วยตัวป้อน(input) กระบวนการ(process) และ ผลผลิต(output)ที่
มีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม(context) และมีการตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับ(feedback)¹⁶ การ
จัดการศึกษาเป็นองค์กระบวนเปิดเช่นกัน โดยมีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ นโยบาย บุคลากร เงิน และ
วัสดุอุปกรณ์ จะถูกแปรเปลี่ยนโดยกระบวนการบริหาร คือ การบริหาร ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษา การเรียนการสอน และ การนิเทศออกมาเป็นผลผลิต ได้แก่ คุณลักษณะของ
ผู้เรียนที่พึงประสงค์และคุณภาพของสถานศึกษา และแนวคิดในการมีส่วนร่วมของโคเฮน
และอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff) ซึ่งได้จัดกรอบการพิจารณาเรื่องการมีส่วนร่วมเป็นสามมิติ
คือ มิติที่หนึ่ง มีส่วนร่วมเรื่องอะไร(what participation are we concerned with?) ซึ่งแบ่ง
ลักษณะของการมีส่วนร่วมเป็นสี่ประเภทคือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ(participation
decision making) 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (participation in implementation) 3)
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์(participation in benifits) และ 4)การมีส่วนร่วมในการประเมินผล
(participation in evaluation) มิติที่สอง ใครเข้ามีส่วนร่วม(whose participation are we
concerned with?) ได้แก่ 1) ผู้อาศัยในท้องถิ่น(local residents or local people) 2) ผู้นำท้องถิ่น

¹⁶ Daniell Katz and Robert L. Kahn, The Social Psychology of Organization, 2nd
ed.(New York : John wiley & Sons, 1978), 2.

(local leader) 3) เจ้าหน้าที่ของรัฐ (government personal) และ 4) คนต่างชาติ (foreign personal) และมิติที่สาม การมีส่วนร่วมนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร (How is participation occurring with in the project?) มีอยู่สี่ประเด็น ได้แก่ 1) พื้นฐานการมีส่วนร่วม 2) รูปแบบการมีส่วนร่วม 3) ขอบเขตของการมีส่วนร่วม และ 4) ประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วม และรีดเดอร์ (Reader) ได้อธิบายแนวคิดในการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวกับทฤษฎีการกระทำทางสังคม ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและพฤติกรรมของบุคคล ประกอบด้วยปัจจัยสามประการ คือ 1) ปัจจัยดึงดูด ได้แก่ เป้าหมาย (goals) ความเชื่อ (beliefs) ค่านิยม (value) และนิสัยความเคยชินและขนบธรรมเนียม (habits and customs) 2) ปัจจัยผลักดัน (push factors) ซึ่งได้แก่ ความคาดหวัง (expectation) ความผูกพัน (commitment) และแรงเสริม (force) และ 3) ปัจจัยสนับสนุน (support factors) ได้แก่ โอกาส (opportunity) ความสามารถ (ability) และการสนับสนุน (support)¹⁷ นอกจากนี้ รูสโซ (Rousseau) ได้เขียนทฤษฎีการมีส่วนร่วมแบบประชาธิปไตย (a participation theory of democracy) ไว้ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพในการตัดสินใจว่าจะเลือกในการมีส่วนร่วมหรือไม่ ที่สำคัญจะต้องไม่มีใครเป็นนายใคร หรือนายแห่งชีวิตใคร 2) กระบวนการมีส่วนร่วมนั้นจะต้องอยู่บนพื้นฐานความเสมอภาคและความสามารถ ฟังพาดตนเองซึ่งทำให้เกิดความตระหนักรู้ในความสำคัญของการมีส่วนร่วมของตนเอง¹⁸ ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 1

¹⁷ Reeder, W. Beliefs, Disbeliefs and Social Action Department of Rural Sociology Bulletin. New York : University of Missouri, 1973.

¹⁸ ธาตทิพย์ แว่นแก้ว, "บทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนเทศบาล จังหวัดสมุทรปราการ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, 2548), 41 – 42.

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย

ที่มา : Daniell Katz and Robert L. Kahn, The Social Psychology of Organization, 2nd ed.(New York : John wiley & Sons, 1978), 2.

: สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2547), 13 - 14.

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ขอบเขตการวิจัยตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม สามารถกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยและกำหนดเป็นตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ คือ บทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจำแนกเป็น 12 ด้าน ได้แก่ 1) กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา 2) ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา 3) ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร

ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 4) กำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา 5) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพได้มาตรฐาน 6) ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ 7) เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา 8) ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้านรวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและของชาติ 9) เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนงบประมาณกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น 10) ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอสาธารณชน 11) แต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการ เพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามสมควร และ 12) ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น¹⁹ ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 2

¹⁹ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2544),113.

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
1. กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา 2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา 3. ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 4. กำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา 5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษา 6. ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ 7. เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของสถานศึกษา 8. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 9. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน 10. ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา 11. แต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะอนุกรรมการ เพื่อดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามสมควร 12. ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ, ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภา, 2544),113.

นิยามศัพท์เฉพาะ

การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้มีโอกาสแสดงความรับผิดชอบเกี่ยวข้องกับงานในสถานศึกษาทั้งในส่วนแสดงความคิดเห็น การร่วมวางแผน การร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ตลอดจนการติดตามผล

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาทั้งในการแสดงความคิดเห็น การร่วมวางแผน การร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ตลอดจนการติดตามผลโดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา ดังนี้ กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น กำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษา เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

ของสถานศึกษา ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามสมควร และปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คณะบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการตามระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษา พ.ศ. 2546 ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็ก มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 9 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 คน

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลนครนครปฐม หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-3 สังกัดเทศบาลนครนครปฐม กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม " ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 2) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) การจัดการศึกษาของเทศบาล และ 4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังรายละเอียดต่อไปนี้

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม มีนักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายต่างๆ ดังนี้

อุทัย บุญประเสริฐ กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้สมาชิกของชุมชนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในกิจการใดๆ ให้ความช่วยเหลือและมีอิทธิพลต่อการดำเนินกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อประชาชน¹

คีธ(Keith) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าเป็นการเกี่ยวข้องทางจิตและอารมณ์ ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่มซึ่งส่งผลเป็นเหตุให้การกระทำของกลุ่มบรรลุจุดมุ่งหมาย และเกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มด้วย²

รีตเดอร์(Reeder)) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การมีส่วนร่วมในการพบปะสังสรรค์ทางสังคม ซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคลและของกลุ่ม³

¹อุทัย บุญประเสริฐ, การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school-based management) (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542), 12.

² Davis, Keith Davis, Human Behavior at Work- Human Relations and Organizational Behavior (New York : McGraw-Hill, 1972), 128.

³ W. Reeder, Beliefs, Disbeliefs and Social Action Department of Rural Sociology Bulletin (New York : University of Missouri, 1973), 72.

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการมีส่วนร่วมที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้นั้นสรุปได้ว่า “การมีส่วนร่วม” เป็นกระบวนการที่เกิดจากความเกี่ยวข้องของบุคคล สมาคม หรือองค์กรต่าง ๆ ซึ่งอาจเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม อันเป็นเหตุเร้าใจให้เกิดการมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ตัดสินใจ วางแผนปฏิบัติ ตลอดจนติดตามและประเมินผล

ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

ความสำคัญของการมีส่วนร่วม ได้มีนักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาได้กล่าวไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความสำคัญไว้ ดังนี้

1. ก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติงานที่มุ่งหวัง
2. กระบวนการตัดสินใจสามารถรองรับพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรได้

กว้างขวางและเกิดการยอมรับได้

3. เป็นหลักการของการบริหารที่เป็นผลต่อการดำเนินการเชิงวิเคราะห์ด้วยเหตุผลพัฒนาการเพื่อความคิด การระดมความคิด ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจ

4. ลดช่องว่างของระบบการสื่อสารในองค์กรและขจัดปัญหาความขัดแย้งได้⁴

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวถึงความสำคัญ ดังนี้

1. ช่วยสร้างความสามัคคีรวมพลังของบุคคลในองค์กร
2. ช่วยให้ทราบถึงความต้องการขององค์กรทั้งหมด
3. ช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานให้สูงขึ้น
4. ช่วยลดความขัดแย้งและการต่อต้านจากพนักงานระดับต่ำ
5. ช่วยสร้างบรรยากาศในการทำงานและทำให้สุขภาพขององค์กรดีขึ้น
6. ช่วยเพิ่มผลผลิตในองค์กรและสร้างบรรยากาศประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในองค์กร
7. ลดค่าใช้จ่ายในการทำงาน การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด
8. ช่วยให้ผู้ร่วมงานเกิดความรู้สึกว่าเข้าเป็นส่วนหนึ่งในองค์กร

⁴ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, คู่มือการบริหารการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2547), 78.

9. เป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาในการควบคุมงานให้ลดลง และทำให้ผลงานดีขึ้น⁵

สมเดช สีแสง ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมว่า เป็นการเปิดโอกาสให้พนักงานรวมกลุ่มกันใช้ความรู้ความสามารถ สติปัญญาและประสบการณ์ของแต่ละคน ร่วมกันปรับปรุงงานในหน่วยงานของตนก่อให้เกิดผลดี คือ ผู้ที่รู้ปัญหาและสามารถแก้ปัญหาได้ดีที่สุด คือ ผู้ที่ใกล้ชิดกับปัญหาที่สุดจะแก้ปัญหาได้ถูกต้องที่สุด บุคลากรได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีมและ ร่วมกันในการแก้ปัญหา และผู้ร่วมงานมีความรู้สึกว่ามีคุณค่าและมีความภูมิใจ ทำงานเต็มความสามารถ⁶

จากความสำคัญของการมีส่วนร่วมดังกล่าว สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมมีความสำคัญกับการดำเนินงานขององค์กรให้เกิดประสิทธิภาพ บรรลุตามเป้าหมายโดยทุกคนมีความภาคภูมิใจในการทำงาน มีความรู้สึกที่ทุกคนเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร มีบรรยากาศในการพัฒนางานอย่างสร้างสรรค์และมีความสุขที่เกิดจากการทำงานอย่างแท้จริง

แนวคิดการมีส่วนร่วม

แนวคิดการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการในการตัดสินใจในการทำงานร่วมกัน ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนวคิด ไว้ดังนี้

ชินรัตน์ สมสืบ ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในสิทธิ (right) และเป็นสิทธิ (privilege) คือ ได้รับการเคารพและให้เกียรติไม่ถูกบังคับหรือครอบงำ 2) การมีส่วนร่วมเป็นการทำงานเป็นกลุ่ม 3) การมีส่วนร่วมเป็นสำคัญของกระบวนการบริหาร และ 4) การมีส่วนร่วมเป็นเครื่องชี้วัดการพัฒนาชนบท⁷

⁵ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษา หมวด 2 บริหารศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545),124.

⁶ สมเดช สีแสง, คู่มือการปฏิบัติงานในโรงเรียน (ชัยนาท : ชมรมพัฒนาความรู้, 2542),132.

⁷ ชินรัตน์ สมสืบ, การพัฒนาคุณภาพการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542) ,126.

แนวคิดการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ได้สรุปไว้ดังนี้

1. กำกับการดำเนินงานกิจการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการกิจการด้านต่างๆของสถานศึกษา
3. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาตามที่กฎหมาย ว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน⁸

โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการมีส่วนร่วมโดยกล่าวถึงการพิจารณาเรื่องของการมีส่วนร่วมว่ามีโครงสร้างพื้นฐาน จำแนกเป็น 3 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 มีส่วนร่วมในเรื่องอะไร หรือที่โคเคนและอัฟฮอฟ(Cohen and Uphoff) เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ประเภทหรือลักษณะของการมีส่วนร่วม(kinds of participation) ซึ่งมี 4 ประเภท ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

มิติที่ 2 ใครที่เข้ามามีส่วนร่วม คือการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งโคเคนและอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff) ได้จำแนกกลุ่มบุคคลเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น 2) ผู้นำ ท้องถิ่น 3) เจ้าหน้าที่ ของรัฐ และ 4) คนต่างชาติ กลุ่มคนทั้ง 4 กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมนี้ย่อมมีคุณลักษณะ ต่าง ๆ กันที่ล้วนแต่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทั้งสิ้น

มิติที่ 3 การมีส่วนร่วมนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไรในมิตินี้มีประเด็นที่ควรพิจารณา 4 ประเด็นด้วยกันคือ 1) พื้นฐานของการมีส่วนร่วมพิจารณาเกี่ยวกับแรงที่กระทำให้เกิดการมีส่วนร่วมมาจากเบื้องบนมาจากที่ใด 2) รูปแบบของการมีส่วนร่วมพิจารณาเกี่ยวกับรูปแบบของ

⁸ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2547), 11.

องค์กร การมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยอ้อม 3) ขอบเขตของการมีส่วนร่วมพิจารณาเกี่ยวกับระยะเวลาที่เข้ามามีส่วนร่วมช่วงของกิจกรรมและ4)ประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วมพิจารณาเกี่ยวกับการให้อำนาจแก่ผู้เข้ามามีส่วนร่วมปฏิสัมพันธ์ของคุณลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยตนเอง⁹

สรุปได้ว่า แนวคิดการมีส่วนร่วมเป็นการตัดสินใจในการร่วมกิจกรรม และมีส่วนร่วมใน การปฏิบัติ ส่งผลให้เกิดบุคคล กลุ่ม ชุมชน ในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ ในการแก้ปัญหา นั้น ๆ มีผล ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยอาศัยการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจหรือเกิดแรงเสริมซึ่งมี องค์ประกอบ 1) การตัดสินใจ(decision making) 2) การเกิดความรู้สึกผูกพันต่อกิจกรรมหรือเรื่องนั้นๆ (commitment) และ 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (behavioral component) การมีส่วนร่วมใน การบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จมีลักษณะหลายรูปแบบอาศัยความร่วมมือจากชุมชนทั้งการเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรงและโดยอ้อมขึ้นอยู่กับ การเปิดโอกาสของสถานศึกษาซึ่งผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความเป็นมาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้กล่าวถึงคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นคณะบุคคล ซึ่งมีความสำคัญที่จะทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมกิจการของสถานศึกษา ในฐานะที่เป็นองค์กรอย่างเป็นทางการที่จะมีส่วนร่วมกับชุมชนในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนที่เป็นสมาชิกของชุมชน คณะบุคคลที่ทำหน้าที่ลักษณะดังกล่าวมีมาตั้งแต่อดีตแต่ลักษณะบทบาทและภารกิจมีความแตกต่างกันไปบ้างในแต่ละช่วง ดังนี้

ในอดีตจนถึง พ.ศ. 2428 ศูนย์กลางการศึกษาอยู่ในชุมชน มีวัด บ้าน ร่วมกันจัดการศึกษา ไม่มีกฎเกณฑ์ระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจน แต่เป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในสังคมนั้นๆโดยที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาที่มีระบบ มีระเบียบปฏิบัติที่แน่นอนมากขึ้นและในปี 2452 ได้แต่งตั้งกรรมการ

⁹ Cohen, J.M. and N.T. Uphoff, Rural Development : Participation : Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation (London : Rural Development Committa center for international Studies, Cornell Unuversity,1997), 2.

ตำบล ประกอบด้วย กรรมการ 3 คน คือ กำนัน หรือหัวหน้าตำบล 1 คน เจ้าคณะตำบล ซึ่งเป็นเจ้าคณะหมวดในตำบล 1 รูป และแพทย์ประจำตำบล 1 คน มีหน้าที่จัดตั้งโรงเรียน ทำนุบำรุงหาเด็กเข้าเรียน หากครูมาสอนในโรงเรียนเรียกโรงเรียนที่สร้างขึ้นนี้ว่า โรงเรียนประชาบาล ซึ่งดำรงอยู่ได้โดยอาศัยทุนทรัพย์ของประชาชน จากนั้นได้มีการประกาศให้ใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา พุทธศักราช 2525 โดยมีสาระสำคัญที่กำหนดแนวทางการสรรหา จำนวน คุณสมบัติ วาระและการพ้นตำแหน่ง รวมทั้งได้กำหนดบทบาทหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน และกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา พุทธศักราช 2539 เนื่องจากผลการวิจัยยืนยันว่าการดำเนินการของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษายังไม่เกิดผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งความพร้อมในการดำเนินการมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาในโรงเรียน ความพึงพอใจในผลงานของตนเอง การให้คำปรึกษาแนะนำแก่โรงเรียนในการกำหนดแนวทางในการพัฒนา ฯลฯ ประกอบกับมีกระแสความต้องการให้คณะกรรมการประจำโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมากขึ้น ต่อมา มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2539 เพื่อให้เกิดผลการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้จัดการประชุมทางไกลเรื่องบทบาทคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งเป็นการจัดประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนและประธานคณะกรรมการโรงเรียนพร้อมกันทั่วประเทศผ่านทางสถานีวิทยุ โทรทัศน์ประเทศไทยช่อง 11 และวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยที่มีการถ่ายทอดสด ทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2541

หลังจากคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับ โรงเรียน ได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางดำเนินการ และผลการดำเนินการมากมาย ผลจากการวิจัยมีหลายประการที่น่าสนใจ คือ การปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนในส่วนโครงสร้างของคณะกรรมการโรงเรียน เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดไว้ แต่การปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียน ยังเน้นด้านการสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนมากกว่าการกำหนดนโยบายและ การร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอน จากผลการวิจัยดังกล่าว ประกอบกับมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2542 ที่เน้นหลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน การกระจายอำนาจในการจัดการศึกษารวมทั้งการพัฒนาองค์กรชุมชน ให้มีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ และสามารถจัดการศึกษาในชุมชนได้ ทำให้กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2543 ที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคคลในชุมชนหลายฝ่าย ให้เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการจัดการศึกษาของชุมชน และเป็นระเบียบคณะกรรมการสถานศึกษาฉบับแรกที่กำหนดให้ผู้หญิงสามารถเข้ามามีบทบาทในการเป็นกรรมการสถานศึกษา ทำให้ผู้หญิงมีโอกาสมากขึ้น ในการทำงานเพื่อชุมชนและโรงเรียน รวมทั้งทำให้คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทมากขึ้น ในการจัดการศึกษาท้องถิ่นและจะมีบทบาทมากขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะเมื่อมีการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ อย่างเต็มรูปแบบ ในปี พ.ศ. 2545¹⁰

บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ บุคคลที่มีความตั้งใจเสียสละและอุทิศตน เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาของชุมชนและท้องถิ่นตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 เป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้บังคับบัญชาเหนือสถานศึกษาขึ้นไปหนึ่งระดับ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 สอดคล้องกับมาตรา 40 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้ทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ดังนี้

1. กำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาของสถานศึกษา
2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
3. ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
4. กำกับ และติดตามการดำเนินการตามแผนของสถานศึกษา

¹⁰ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (กรุงเทพมหานคร : กองแผนงานและงบประมาณ, 2542), 15.

5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน
6. ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
7. เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา
8. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
9. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชนและมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
10. ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ก่อนเสนอต่อสาธารณชน
11. แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการเพื่องานดำเนินการตามระเบียบนี้ ตามที่เห็นสมควร
12. ปฏิบัติการอื่น ตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในส่วนที่ได้กำหนดไว้ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ จำเป็นที่จะต้องรับรู้บทบาทของตนเองและรอบรู้ในเรื่องของการจัดการศึกษาพอสมควร เพื่อจะได้ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพต่อการบริหารโรงเรียนรายละเอียดบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา มีดังนี้

1. กำหนดนโยบาย แผนแม่บท และแผนพัฒนาของสถานศึกษา

นโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษาเป็นเสมือน “เข็มทิศ” ที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายปลายทางของความสำเร็จ ดังนั้นเพื่อให้แผนพัฒนาสถานศึกษามี

ความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นคณะกรรมการสถานศึกษาจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเสนอปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ดังนี้

1.1 ศึกษาหาความรู้ และทำความเข้าใจเรื่อง การวางแผนและการจัดทำแผนพัฒนา การศึกษาจากเอกสารและแหล่งความรู้ต่าง ๆ

1.2 แต่งตั้งอนุกรรมการในการจัดทำร่างนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

1.3 พิจารณากำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

ก่อนสิ้นปีงบประมาณ สถานศึกษานำแผนปฏิบัติการประจำปี เสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อขอความเห็นชอบซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษา จะมีบทบาท ดังนี้

2.1 ศึกษานโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของ สถานศึกษา

2.2 พิจารณาเห็นชอบแต่งตั้งอนุกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

2.3 พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี

2.4 ให้การสนับสนุนการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา

2.5 กำกับติดตามการดำเนินการตามแผนของสถานศึกษา

3. ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสารหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสารหลักสูตรให้สอดคล้องสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ คณะกรรมการสถานศึกษาจะช่วยเสนอแนะความต้องการของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดีจึงควรมีบทบาท ดังนี้

3.1 ศึกษาสภาพปัญหาความต้องการภูมิปัญญา ท้องถิ่น และนำเสนอให้สถานศึกษาไว้ใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำสารหลักสูตร

3.2 พิจารณาให้ความเห็นชอบในสารหลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำ

3.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาได้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. กำกับและติดตามการดำเนินการตามแผนของสถานศึกษา

เมื่อสถานศึกษาดำเนินการไปแล้ว ผลของการดำเนินการเป็นอย่างไร มีปัญหาและอุปสรรคหรือไม่ เป็นเรื่องที่คณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องรับรู้ หรือแก้ปัญหา ให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาจึงควรมีบทบาท ดังนี้

4.1 ศึกษาแนวทางการดำเนินการและปฏิทิน การปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการ ของสถานศึกษา

4.2 รับทราบรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา รวมทั้งให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

4.3 ติดตามดูแลช่วยเหลือแก้ปัญหาและส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา สามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษา ขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพได้มาตรฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษากำหนดแนวทางที่จะทำให้เด็กได้เรียนอย่างมี คุณภาพ จึงควรกำหนดบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา ดังนี้

5.1 ร่วมและสนับสนุนการดำเนินการในการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของเด็กในเขต บริการ

5.2 ประสานความร่วมมือสร้าง ความเข้าใจกับประชาชนทั่วไปและผู้ปกครอง ของนักเรียน

5.3 สนับสนุนช่วยเหลือเด็กที่ขาดแคลน หรือมีความต้องการช่วยเหลือเป็น พิเศษเพื่อให้สามารถได้เรียนจนจบหลักสูตร

6. ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

สิทธิและความเสมอภาคในการที่เด็กทุกคนจะได้รับการศึกษาไม่ว่าจะเป็นเด็ก ที่มีความพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความต้องการพิเศษ คณะกรรมการสถานศึกษา ควรจะต้องทำหน้าที่ ดังนี้

6.1 ศึกษาข้อมูลเด็กที่มีความพิการเด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความต้องการ พิเศษในท้องถิ่นเพื่อเสนอข้อมูลให้กับสถานศึกษา

6.2 สนับสนุนสิ่งต่าง ๆ ที่จะเป็นสื่อเครื่องมือ อุปกรณ์การเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวก ให้กับสถานศึกษาเพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษในลักษณะต่าง ๆ

6.3 สนับสนุน ส่งเสริมเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

7. เสนอแนวทางและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไปของสถานศึกษา

กระทรวงได้กระจายอำนาจในการบริหารและการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปให้สถานศึกษาดำเนินการได้เกิดความคล่องตัวมากขึ้น คณะกรรมการสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้กำหนดนโยบายในการบริหารงานของสถานศึกษาขอเสนอแนะแนวทางในการบริหารงานทั้ง 4 ด้านของสถานศึกษา จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา จึงควรกำหนดบทบาทหน้าที่ ดังนี้

7.1 เสนอนโยบายแนวทางในการบริหารและจัดการในด้านงานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไปของสถานศึกษา

7.2 ร่วมเป็นคณะทำงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้านเพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

8. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนเป็นวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาการของนักเรียนทุกวัย รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับของบุคคลในท้องถิ่น เป็นผู้ที่สามารถช่วยระดมทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งภายในท้องถิ่นและนอกท้องถิ่น เข้ามาช่วยในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษาได้เป็นอย่างดีรวมทั้งสามารถที่จะเข้ามาช่วยเสริมสร้างการพัฒนาของนักเรียนได้ในหลาย ๆ ด้าน จึงควรมีบทบาท ดังนี้

8.1 ร่วมกำหนดแนวทางในการระดมทรัพยากรต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในท้องถิ่น เพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา

8.2 ร่วมวางแผนในการระดมทรัพยากรมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

8.3 ส่งเสริมการใช้วิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเช่นด้านวิชาชีพในท้องถิ่นมาให้ความรู้กับนักเรียนโดยจัดหา และ เข้าไปมีส่วนร่วมเป็นวิทยากรภายนอก

8.4 สนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อสืบสานจารีตประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่น และของชาติ โดยร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินการ

9. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น

คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้แทนของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ บทบาทในฐานะกรรมการสถานศึกษา จะทำหน้าที่ตัวแทนของสถานศึกษาเสริมสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนหรือองค์กรต่าง ๆ ให้เห็นความสำคัญของสถานศึกษา และนำสถานศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ได้เป็นอย่างดี บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ดังนี้

9.1 ประสานกับประชาชน และองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนให้เข้ามาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษาให้มีความพร้อมที่จะเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และเป็นแหล่งที่จะให้บริการชุมชน

9.2 ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษาประสานสัมพันธ์กับชุมชนและองค์กรภายนอกให้เห็นความสำคัญของสถานศึกษาและใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนและเป็นแหล่งบริการชุมชนส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาเข้าไปมีส่วนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชน

10. ให้ความเห็นชอบ รายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ก่อนเสนอต่อสาธารณชน

คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนรับผิดชอบในการดำเนินการของสถานศึกษา เมื่อสิ้นปีสถานศึกษาจะต้องจัดทำสรุปรายงานการดำเนินการเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาได้รับทราบและเห็นชอบรายงานต่อสาธารณชน ซึ่งสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา จึงมีบทบาท ดังนี้

10.1 รับทราบและให้ความเห็นชอบ รายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา

10.2 เสนอแนะเพื่อปรับปรุง รายงานผลการดำเนินงานประจำปีให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณชน

10.3 เสนอแนะการดำเนินการประจำปีของสถานศึกษาให้สาธารณชนได้ทราบ โดยใช้สื่อต่าง ๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์หรือสิ่งอื่น ๆ

11. แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานตามระเบียบตามที่เห็นสมควร

นอกจากนี้ยังมีผู้นำของชุมชนหรือประชาชนในท้องถิ่นบางส่วนยินดีที่จะเข้ามาช่วยในการพัฒนาสถานศึกษา ดังนั้น เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลดังกล่าวได้เข้ามามีส่วนร่วมคณะกรรมการสถานศึกษา จึงมีบทบาทสำคัญที่จะสรรหานักบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาและคณะกรรมการ ดังนี้

11.1 พิจารณาแต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการตามภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษาตามความจำเป็น และความเหมาะสม

11.2 ส่งเสริมสนับสนุนเป็นที่ปรึกษาให้คณะกรรมการได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพในการช่วยเหลือกิจกรรมของสถานศึกษา

12. ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น ๆ

การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษานอกจากภารกิจที่ระเบียบกำหนดไว้ ยังมีหลายสิ่งหลายอย่างที่มีความจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือ ได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการสถานศึกษา เช่น เรื่องนโยบายหรือเรื่องเร่งด่วนที่หน่วยงานต้นสังกัดได้แจ้งให้สถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา มีดังนี้

12.1 รับทราบให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามภารกิจที่หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้นมอบหมาย

12.2 ให้ความร่วมมือ ส่งเสริมสนับสนุนการ ดำเนินการในภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องปฏิบัติตามงานที่ได้รับมอบหมายให้บังเกิดผลสำเร็จ¹¹

โดยสรุปแล้วบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ได้กำหนดให้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละองค์ประกอบมีบทบาทหน้าที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 และมาตรา 40 โดย

¹¹ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2544),113.

กำหนดให้มีหน้าที่กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาเพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งศึกษาบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 และมาตรา 40 ว่าด้วย การให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมและสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทน ชุมชน ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ นโยบายการปฏิรูปการศึกษา ที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตลอดจนแนวคิดและหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School- Based Management : SBM) และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ซึ่งกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ไว้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ดังนี้

1. ด้านวิชาการ

ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น

1.1 ข้อเสนอแนะและส่งเสริมสนับสนุนในการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.2 รับผิดชอบให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดระบบและการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2. ด้านงบประมาณ

2.1 ให้ความเห็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้งและการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา

2.2 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงินและการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษา

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

ปฏิบัติตามที่กฎหมาย ว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนด

4. ด้านการบริหารทั่วไป

4.1 ให้ความเห็นข้อเสนอแนะ และให้คำปรึกษาในการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษารวมทั้งความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

4.2 รับทราบให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ การศึกษาและกิจการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ตลอดจนนโยบายและแผนของกระทรวง

4.3 ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนเกี่ยวกับการ ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งปกครองดูแลบำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์ จากทรัพย์สินของสถานศึกษาตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศกำหนด

4.4 ให้ความเห็น และข้อเสนอแนะ และออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ แนวปฏิบัติในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศกำหนด

4.5 ให้ความเห็นข้อเสนอแนะและให้คำปรึกษาในการส่งเสริมความเข้มแข็งใน ชุมชนและสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่น ๆ ในชุมชน และท้องถิ่น

4.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษา หรือตามที่ได้รับ มอบหมายตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ สถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน¹²

¹² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, คู่มือการปฏิบัติงาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรุงเทพมหานคร : กองแผนงานและงบประมาณ, 2542), 13 - 14.

การจัดการศึกษาของเทศบาล

สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นกรมส่งเสริมการปกครองได้เรียบเรียงการบริหารงานบุคคลสำหรับพนักงานครูเทศบาล ส่วนการบริหารการศึกษาท้องถิ่นถึงความเป็นมาการจัดการศึกษาของประชาชนในอดีต เริ่มจัดการศึกษาแบบนานาประเทศของยุโรป พ.ศ. 2414 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโรงเรียนแห่งแรกขึ้นในพระบรมมหาราชวัง และในปี พ.ศ. 2427 ได้จัดตั้งโรงเรียนสำหรับโรงเรียนราษฎร์แห่งแรกที่วัดมหรณพาราม เพื่อรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของประเทศ ต่อมาได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นกระทรวงศึกษาธิการ ในปัจจุบัน

หลังจากที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข แล้วการบริหารประเทศได้เริ่มขยายตัวไปสู่ท้องถิ่นมากขึ้น เป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นได้มีสิทธิและหน้าที่ในการบริหารกิจการของท้องถิ่นในรูปแบบการปกครองท้องถิ่นต่าง ๆ เช่น ได้ตราพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2478 กำหนดให้เทศบาลมีหน้าที่จัดการศึกษา เพื่อให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรมเข้าไว้ด้วย ดังนั้นหน้าที่ในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น จึงตกอยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ และให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2474 กำหนดให้มีการโอนโรงเรียนและทรัพย์สินมาเป็นของเทศบาลทั้งหมด หากท้องถิ่นใดมีปริมาณโรงเรียนไม่เพียงพอ ก็ให้เทศบาลจัดตั้งเพิ่มขึ้น และดำรงโรงเรียนประถมศึกษาเหล่านั้น ด้วยรายได้ของเทศบาลเอง

พ.ศ. 2504 รัฐบาลจึงได้โอนการประถมศึกษาในเขตเทศบาลไปให้เทศบาลรับผิดชอบอีกครั้งหนึ่ง โดยมีแนวทางปฏิบัติคือ

1. ให้กระทรวงมหาดไทย ควบคุมดูแลการจัดการศึกษาในเขตเทศบาล
2. ส่งเสริมให้เทศบาลพยายามรับโอนโรงเรียนประชาบาลไปดำเนินการให้มากที่สุด เว้นแต่โรงเรียนที่กระทรวงศึกษาฯ ขอสงวนไว้ปรับปรุงในทางวิชาการ และเป็นตัวอย่างเท่านั้น
3. กระทรวงศึกษาธิการ ควรจ่ายเงินอุดหนุนเป็นการช่วยเหลือการศึกษา ในเขตเทศบาลซึ่งอาจจะคำนวณเป็นรายหัวนักเรียนซึ่งอาจได้พิจารณาต่อไป

ดังนั้น การจัดการศึกษาในเขตเทศบาล จึงอยู่ในการกำกับดูแลควบคุมของเทศบาล มาตลอดจนทุกวันนี้ และประกอบกับ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับปัจจุบันมาตรา 41 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อมและความเหมาะสมและความต้องการของท้องถิ่น

หลักการจัดการศึกษาของท้องถิ่น

การจัดการศึกษาท้องถิ่นยึดหลักการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาเป็นสำคัญ คือ ภาคนโยบายควรเป็นหน้าที่หลักของส่วนกลางในการกำหนดนโยบายแผนการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรมาตรฐานการศึกษา การวัดประเมินคุณภาพการศึกษา ภาคปฏิบัติควรเป็นหน้าที่หลักของท้องถิ่น ให้ท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบดูแลการปฏิบัติงานในท้องถิ่นโดยยึดหลักการ ดังนี้

1. ยึดหลักการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาท้องถิ่นโดยให้ท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการเองให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น
2. การกำหนดนโยบายการศึกษา การวางแผนการศึกษา การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคลระหว่างส่วนกลางกับส่วนท้องถิ่นประสานงานอย่างใกล้ชิด ภายใต้การจัดการกำกับดูแลของกระทรวงมหาดไทย
3. การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้การจัดการศึกษาท้องถิ่น สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นให้ได้
4. ส่งเสริมวิทยฐานะของพนักงานครูเทศบาลให้ทัดเทียมกับข้าราชการครู
5. นำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาท้องถิ่น กำหนดนโยบายการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาให้ท้องถิ่นจัดทำ

หลักการจัดการศึกษาของท้องถิ่นดังกล่าว สรุปได้ดังนี้

1. หลักการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาท้องถิ่น ซึ่งแต่เดิมได้รวมอำนาจไว้ในราชการส่วนกลางให้ไปอยู่กับราชการส่วนท้องถิ่น
2. หลักการมอบภาระหน้าที่ในการจัดการศึกษาท้องถิ่นให้อยู่ในความรับผิดชอบของท้องถิ่นและประชาชนดังที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงวางรากฐานการประถมศึกษาไว้แต่เดิมและเช่นที่อารยะประเทศจัดทำอยู่

3. หลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาท้องถิ่น รัฐบาลจะเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องก็เฉพาะในสิ่งที่ท้องถิ่นและประชาชนยังช่วยตัวเองไม่ได้

การบริหารการศึกษาของเทศบาล

เนื่องจากรัฐบาลและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการดังกล่าวเทศบาลและเมืองพัทยา จึงต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาในเขตของตนอย่างเต็มที่โดยถือปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักการ และนโยบายที่กล่าวมาข้างต้น ความรับผิดชอบของเทศบาลและเมืองพัทยา ในเรื่องนี้ อาจสรุปได้ดังนี้

ทองอาน พาไทสง และสมเกียรติ ทาทอง กล่าวถึงหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับเด็กที่มีอายุถึงเกณฑ์ในเขตเทศบาลได้เข้าโรงเรียนโดยทั่วถึง โดยเทศบาลนั้น ๆ เป็นผู้จัดตั้งและดำรงโรงเรียนเทศบาล ควบคุมและบริหารโรงเรียนเทศบาลในเขตของตนเกี่ยวกับเรื่องการจัดการศึกษาในเขตเทศบาลและเมืองพัทยานี้ เทศบาลและเมืองพัทยานี้เป็นผู้บริหารและดำเนินการโดยตรงโดยกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทย มิได้เข้ามาเกี่ยวข้องในรายละเอียดของการปฏิบัติ นอกจากส่งเสริมสนับสนุนให้เทศบาลและเมืองพัทยา ดำเนินการได้เรียบร้อยและบรรลุผลดียิ่งขึ้น เทศบาลและเมืองพัทยานี้จึงมีอำนาจที่จะใช้ดุลยพินิจและตัดสินใจ ดำเนินการในเรื่องใด ๆ ได้อย่างเต็มที่ ตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ตามกฎหมายประเภทของเทศบาล ซึ่งได้เรียบเรียง โดยทองอาน พาไทสง และสมเกียรติ ทาทอง¹³ อ้างถึงมาตรา 7 กล่าวว่า ท้องถิ่นใดมีสภาพอันสมควรยกฐานะเป็นเทศบาล ให้จัดตั้งท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง หรือ เทศบาลนครตามพระราชบัญญัตินี้

เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นชุมชนที่มีราษฎร ตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป โดยราษฎรเหล่านั้นอยู่หนาแน่นไม่ต่ำกว่าสามพันคนต่อหนึ่งตารางกิโลเมตร ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็นเทศบาลเมืองพระราชกฤษฎีกานั้นให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย

เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นชุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ห้าหมื่นคนขึ้นไป โดยราษฎร

¹³ ทองอาน พาไทสง และสมเกียรติ ทาทอง, ประมวลกฎหมายและระเบียบการปฏิบัติงานของเทศบาลและเมืองพัทยา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546), 95-96.

เหล่านั้น อยู่หนาแน่นไม่ต่ำกว่าสามพันคนต่อหนึ่งตารางกิโลเมตร ทั้งมีรายได้พอควรแก่ การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็น เทศบาลเมืองพระราชกฤษฎีกานั้นให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย

การบริหารงานของกองการศึกษาเทศบาล ส่วนใหญ่โครงสร้างการบริหารงานลักษณะ ของแบบที่ 1 จะใช้การจัดการของเทศบาลตำบลและเทศบาลเมือง จะแบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารการศึกษา ประกอบด้วย การงานเจ้าหน้าที่ งานกิจการนักเรียน งานวิชาการ อีก ฝ่ายหนึ่ง คือ ฝ่ายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบด้วย งานการศึกษานอกระบบ งาน กิจกรรมเด็กและเยาวชน งานส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม

ส่วนการบริหารของสำนักการศึกษาเทศบาลนคร ส่วนใหญ่จะใช้โครงสร้างการบริหาร ในลักษณะแบบที่ 2 ซึ่งจะใช้กับเทศบาลนครหรือเทศบาลเมืองบางแห่งที่มีปริมาณงานด้าน การศึกษามาก การบริหารของสำนักการศึกษาเทศบาลโดยทั่วไป ประกอบด้วย 1 หน่วย ศึกษาพิเศษ กับ 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนบริหารการศึกษา ประกอบด้วย ฝ่ายบริหารทั่วไป ฝ่าย การเจ้าหน้าที่ ฝ่ายกิจการโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ และส่วนส่งเสริมการศึกษาศาสนาและ วัฒนธรรมประกอบด้วย ฝ่ายการศึกษานอกระบบ ฝ่ายศาสนาและวัฒนธรรม ฝ่ายกิจกรรม เด็กและเยาวชนซึ่งเทศบาลนครนครปฐมก็ได้ใช้โครงสร้างการบริหารงานรูปแบบนี้เช่นเดียวกัน

การจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครปฐม

การจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครปฐม มีขอบข่ายงานที่ต้อง รับผิดชอบ ซึ่งแบ่งงานออกเป็น 6 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานธุรการการเงินและพัสดุ งาน กิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ และงานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐมส่วนใหญ่จะจัดโครงสร้างการบริหารโรงเรียน ดังนี้

1. งานวิชาการ

งานวิชาการสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครปฐม อยู่ในความรับผิดชอบของ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและคณะกรรมการการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการ ซึ่ง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นประธาน ตัวแทนจากกลุ่มหรือหมวดวิชาที่ได้รับ คัดเลือก เป็นกรรมการ และผู้ช่วยผู้อำนวยการเป็นเลขานุการ มีเจ้าหน้าที่จัดทำแผนงานด้าน วิชาการ ให้การส่งเสริมและสนับสนุนงานด้านวิชาการของโรงเรียน ซึ่งได้แก่ หลักสูตรการ จัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล งานห้องสมุด

ตลอดจนให้การนิเทศและกำกับการดำเนินการด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา บริการข้อมูลสารสนเทศด้านวิชาการให้แก่โรงเรียน

2. งานบุคลากร

งานบุคลากรของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครปฐม อยู่ในความรับผิดชอบของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทั่วไป ซึ่งประกอบด้วย งานด้านแผนงานบุคลากร งานด้านอัตรากำลังในโรงเรียน สถิติครู นักเรียน การพิจารณาความดีความชอบ การแต่งตั้งบรรจุแต่งตั้งปฐมนิเทศ การจัดวางงานบุคคล ทดลองปฏิบัติราชการการให้การศึกษาอบรมดูงาน การโอนย้าย เปลี่ยนระดับปรับตำแหน่ง งานทะเบียนประวัติบุคลากร สวัสดิการ การเกษียณอายุราชการและบำเหน็จบำนาญ และงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานบุคลากร

3. งานบริหารทั่วไป

งานบริหารทั่วไปหรืองานธุรการ การเงินและพัสดุ อยู่ในความรับผิดชอบของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทั่วไป ซึ่งประกอบด้วย งานด้านแผนงานของฝ่ายบริหารทั่วไป สารบรรณ งานจัดพิมพ์เอกสาร การลงเวลาการปฏิบัติราชการของพนักงานครู งานการเงิน - บัญชีรายรับ รายจ่ายของโรงเรียน งานพัสดุ งานจัดซื้อจัดจ้าง ทะเบียนรับ - จ่ายพัสดุครุภัณฑ์ของโรงเรียนและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทั่วไป

4. งานกิจกรรมนักเรียน

งานกิจกรรมของนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครปฐม จะอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทั่วไป จะประกอบด้วย งานด้านแผนงานของฝ่ายกิจการนักเรียน ได้แก่ งานลูกเสือ - เนตรนารี กีฬาภายใน สวัสดิการนักเรียน กิจกรรมพิธีไหว้ครู วันแม่ วันเด็ก วันปฐมนิเทศ วันอำลาการแสดงของนักเรียน ห้องพยาบาล และงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทั่วไป

5. งานอาคารสถานที่

งานอาคารสถานที่ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครปฐม จะอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ซึ่งจะประกอบด้วย งานการรับบริการจากชุมชน ได้แก่ การบริจาควัสดุอุปกรณ์ เงินทุนการศึกษา ให้ข้อคิดเห็นในการพัฒนาโรงเรียนผ่านคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะมีตัวแทนผู้ปกครองของนักเรียน ผู้แทนชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน ส่วนบทบาทในการเป็นผู้ให้บริการชุมชน ได้แก่ เปิดโอกาสให้ชุมชนมาใช้บริการสถานที่หรืออุปกรณ์

ของโรงเรียน ได้แก่ อนุญาตให้มาเล่นกีฬาหลังเลิกเรียนหรือวันหยุด อนุญาตให้ใช้ห้องประชุมจัดงานมงคลสมรสพร้อมเครื่องขยายเสียงและเจ้าหน้าที่ ให้ประชาชนมาใช้สวนหย่อมบริเวณโรงเรียนเป็นที่พักผ่อน ให้มีอุปกรณ์จัดงานทำบุญ งานศพ นำพวงหรีดไปงานศพผู้ปกครองนักเรียน และงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับชุมชน¹⁴

การบริหารงานโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครปฐม ส่วนใหญ่จัดการบริหารการศึกษาโดยแบ่งงานออกเป็นหลาย ๆ งานแล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานการกิจกรรมนักเรียน การบริหารธุรการ และการเงิน การบริหารงานอาคารสถานที่ และการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

เมตต์ เมตต์การุณจิต ได้ทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของ คณะกรรมการศึกษาโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมาผลการวิจัย พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วม 5 เรื่อง ได้แก่ การวางแผน การจัดทรัพยากร การกระตุ้นการทำงาน การประสานงาน และการประเมิน มีส่วนร่วมในเรื่องการประสานงานมาก ส่วนด้านอื่น ๆ ปานกลาง ปัจจัยที่ส่งเสริมและอุปสรรคการมีส่วนร่วมมี 2 กลุ่มปัจจัย คือ ปัจจัยเกี่ยวกับกระบวนการศึกษา ได้แก่ เวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน การมีถิ่นกำเนิดในชุมชน หรือมีที่พักอาศัยในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ การเป็นศิษย์เก่า การมีบุตรหลานเรียนอยู่ในโรงเรียน ความคาดหวังต่อโรงเรียน การมีความสัมพันธ์กับโรงเรียนและความห่วงใยต่อสวัสดิภาพเด็กและปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนด้านความเป็นผู้นำมนุษยสัมพันธ์ดีซื่อสัตย์เป็นคนในท้องถิ่นโดยกำเนิดคุณลักษณะของครู ได้แก่ ครูมีความประพฤติดี มีความรู้ ความสามารถ เอาใจใส่ต่อเด็กนักเรียน เอาใจใส่ในการเรียนการสอน มนุษยสัมพันธ์ดี มีความเสียสละ มีความสามัคคีในหมู่คณะ การปฏิบัติของโรงเรียนต่อกรรมการศึกษา ได้แก่ การให้เกียรติและการให้โอกาสในการมีส่วนร่วม การเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ได้แก่ ความมีชื่อเสียงของ โรงเรียน และการ

¹⁴ กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น, การบริหารงานบุคคลสำหรับพนักงานครูเทศบาล. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2545), 56 – 58.

บริหารเงินไปโรงโหล ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม มี 2 กลุ่ม คือ ปัจจัยที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ได้แก่ การไม่มีเวลาร่าง ไม่มีถิ่นกำเนิดหรือไม่มีที่พักอาศัยในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารขาดความเป็นผู้นำไม่มีมนุษยสัมพันธ์ และไม่เป็นคนในท้องถิ่นโดยกำเนิด¹⁵

สายพิน เชื้อชูชาติ ทำวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการศึกษาส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบกรุงเทพมหานครให้คำปรึกษา แนะนำในการพัฒนาโรงเรียนเกี่ยวกับงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สนับสนุน และช่วยเหลือด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ประสานงานกับองค์กร ชุมชน บริเวณใกล้เคียง โรงเรียนมีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบในการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน พิจารณาหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่นพิจารณาเสนอแนะแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา โรงเรียน คณะอนุกรรมการปฏิบัติตามหน้าที่ประจำฝ่ายต่างๆ ควบคู่กับคณะกรรมการศึกษา และปฏิบัติหน้าที่ตามที่ผู้บริหารมอบหมายในเรื่องการจัดประชุม ผู้ปกครอง ปัญหาการปฏิบัติงานพบว่า กรรมการศึกษาต้องประกอบอาชีพ มีงานประจำ ไม่มีเวลา ขาดความรู้ความเข้าใจในขอบเขตบทบาทหน้าที่ และขาดความร่วมมือกับชุมชน¹⁶

ลิขิตาร์ พุ่มเล่ง ทำวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 2 พบว่า ในภาพรวมของคณะกรรมการยังตัดสินใจ ไม่ได้ว่าได้ปฏิบัติงานจริงในทุกหน้าที่ได้มากนักน้อยเพียงใด และเห็นว่าควรจะมีปฏิบัติที่ได้มากในทุกหน้าที่ ดังนี้ กำหนดนโยบายแผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียนให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ให้คำปรึกษา เสนอแนวทาง และมีส่วนร่วมในการบริหาร รับผิดชอบต่อความก้าวหน้า การดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน ประสานกับองค์กรอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน แต่งตั้งที่ปรึกษา หรือ

¹⁵ เมตต์ เมตต์การุณจิต, “การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของ คณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดนครราชสีมา “ (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2541), บทคัดย่อ.

¹⁶ สายพิน เชื้อชูชาติ. “การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), บทคัดย่อ.

คณะกรรมการเพื่อดำเนินงาน สำหรับทัศนคติต่อหน้าที่ พบว่า คณะกรรมการมีทัศนคติที่ดีต่อหน้าที่ทุกหน้าที่¹⁷

ประนอม ยังศิริ ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนพบว่าระดับความคาดหวังในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ระดับการปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังกับการปฏิบัติจริงของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01¹⁸

เสาวนีย์ สว่างอารมณ์ ได้ศึกษาบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า บทบาทของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมสนับสนุนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษามากที่สุด รองลงมาคือ มีส่วนร่วมด้านกำกับนโยบายและแผนของสถานศึกษา และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการของสถานศึกษาน้อยที่สุด และพบว่าโรงเรียนที่จัด

¹⁷ ลิปิการ์ พุ่มแสง, "การปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 2 " (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542), บทคัดย่อ.

¹⁸ ประนอม ยังศิริ, " บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), บทคัดย่อ.

การศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสมุทรสงครามที่มีขนาดต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างกัน¹⁹

ธารทิพย์ แว่นแก้ว ได้ศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนในเขตเทศบาลจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษาอาชีพ ตำแหน่งในกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขนาดและที่ตั้งของสถานศึกษาพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05²⁰

งานวิจัยในต่างประเทศ

ร็อค(Rock) ได้ศึกษาการบริหารโรงเรียนระหว่างคณะกรรมการโรงเรียนและชุมชนในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนอาจเปลี่ยนแปลงรูปแบบการตัดสินใจโดยจัดหารูปแบบที่เข้ากันได้กับชุมชนโดยร่วมกันเสนอรูปแบบการติดต่อสร้างความสัมพันธ์ในการตัดสินใจแบบช่วยเหลือกัน คณะกรรมการโรงเรียนมีส่วนช่วยเหลือในการตกลงใจหาวิธีการดำเนินการที่เป็นประโยชน์กับ ชุมชน มีการตกลงตัดสินใจในผลลัพธ์ที่ขัดแย้งกัน²¹

ฟอสเตอร์ (Foster) ได้ทดสอบเพื่อจัดประเภทของผู้ปกครองที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับโรงเรียน ผลการวิจัยระบุว่า ผู้ปกครองที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับโรงเรียน แยกเป็น 2 ประเภท คือ ผู้ปกครองที่ เข้ามาในโรงเรียนและอาสาทำงานต่าง ๆ ในโรงเรียน หรือเข้ามามี ส่วนร่วม แสดงความคิดเห็นในการประชุมสภาที่ปรึกษาของโรงเรียน ซึ่งผู้ปกครองประเภทนี้จะมีผลต่อ

¹⁹ เสาวนีย์ สว่างอารมณ์, " บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสมุทรสงคราม" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ,2546), บทคัดย่อ.

²⁰ ธารทิพย์ แว่นแก้ว, "บทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนเทศบาล จังหวัดสมุทรปราการ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, 2548), บทคัดย่อ.

²¹ Rock, Catherine F. School board types and Community participation in Desition – Making "Dissertation Abstracts International.56,09 (March 1996):3403 – A.

นักเรียนในทางอ้อม ผู้ปกครองประเภทที่สองเป็นประเภทที่ส่งผลต่อนักเรียนโดยตรง ได้แก่ ผู้ปกครองที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยการช่วยนักเรียนทำการบ้านหรือช่วยทำโครงการให้กับนักเรียน²²

ชูเลอร์ (Schuler) ได้วิจัยการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ ด้านการศึกษาในมหาวิทยาลัยมินเนโซต้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า ประชาชนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วม ทั้งนี้ การเข้ามามีส่วนร่วมที่ไม่มีประสิทธิภาพเกิดจากการขาดการประสานงาน²³

บริทเทิล (Brittle) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้บริหารต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผลการวิจัย พบว่า โดยทั่วไปแล้วผู้บริหารมีความเชื่อถืออย่างมากต่อการที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน และผู้บริหารรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของตนที่ต้องสร้างสิ่งนี้ให้เกิดขึ้น เพศของผู้บริหารไม่มีผลต่อทัศนคติเรื่องนี้ผู้บริหารที่มีอายุน้อยจะสนับสนุนให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมเป็นผู้สอนพิเศษที่บ้าน (Home Teachers) และเป็นผู้ร่วมเรียน (Co-learners) กับเด็กในปกครองมากกว่าผู้บริหารกลุ่มที่มีอายุมากกว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการสอนระดับประถม มีความเชื่อถือต่อผู้ปกครองทั้งที่มีฐานะต่ำ กลาง และสูง ว่ามีความสามารถในการมีส่วนร่วม (Involvement) ได้เท่าเทียมกันอาจารย์ใหญ่ที่จบวิชาเอกประถมศึกษาจะสนับสนุนอย่างมากให้ผู้ปกครองเข้ามา มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการเป็นผู้สอนพิเศษแก่นักเรียนที่บ้านและการเป็นผู้ร่วมเรียน โดยทั่วไปอาจารย์ใหญ่จะสนับสนุนให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์

²² F.E. ,Foster, Type of parent involvement : Effects on parent rating of school[CD – ROM]. Abstract from : Proquest File : Dissertation Abstract Item : MM 91110, 1993.

²³ D.A.,Schuler, " Elementary school principles : A rationale for community resources to Develop parent involvement programs." Dissertation Degree Ed.D. ; University of Arizona, 1993. [CD – ROM]. Abstract form :ProQuest File : Dissertation Abstracts item : 9424931, 1994

การวางแผนการใช้เงินและเรื่องเกี่ยวกับหลักสูตรมากกว่าและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการประเมินบุคลากรและการจ้างงานบุคลากร²⁴

ไรด์เอาท์ (Rideout) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของ โรงเรียน (school-based management) ในนิวฟันแลนด์และลาบราดอร์ โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียทางการศึกษาเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาระดับท้องถิ่น โดยส่วนมากดำเนินการโดยการตั้งสภาโรงเรียน (school council) การจัดการทำข้อมูลใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ปกครอง ครู-อาจารย์ ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์ ในด้านงบประมาณ หลักสูตร บุคลากร สภาโรงเรียน และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ผลการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองไม่เคยเข้ามามีส่วนร่วมเลย ส่วนครู-อาจารย์มีส่วนร่วมในการจัดการการศึกษาเพียงเล็กน้อยและในขอบเขตจำกัด ส่วนผู้บริหารมีบทบาทมีส่วนร่วมมากที่สุด ทั้งผู้ปกครองและครูอาจารย์มีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบและร่วมมือในการดำเนินการจัดการการศึกษา และต้องการให้สภาโรงเรียนทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหารือในการดำเนินงานดังกล่าว และทั้งกลุ่มไม่มีความต้องการให้เกิดการปฏิรูปการจัดการศึกษาอย่างรุนแรงแต่ต้องการให้มีการปรับเปลี่ยนแนวการดำเนินงานโดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมได้เสียเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น ตลอดจนต้องการให้มีการกระจายอำนาจในการจัดสรรงบประมาณมายังโรงเรียน²⁵

²⁴ Brittle, L.V. Attitude of elementary principals toward parent involvement in school in The commonwealth of Virginia [CD – ROM]. Abstract from Proquest File :Dissertation Abstracts Item : AAC 9513887, 1995.

²⁵ Frederick David, Rideout, "School – Based Management for Small School in Newfoundland and Labrador, Dissertation Abstracts International. 57,08 (february 1997) : 33 – 3-48.

สรุป

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการพัฒนาการศึกษาของ สถานศึกษาให้เกิดผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้ โดยระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ได้กำหนด บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น กำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษา ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของสถานศึกษา ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา แต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะอนุกรรม เพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามสมควร และปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา การปฏิบัติงานในบทบาทที่แท้จริงยังเน้นด้านการสนับสนุนงบประมาณมากกว่าการกำหนดนโยบายและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอน และปัญหาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ มีภารกิจมาก มีงานประจำ ไม่มีเวลา และการไม่รู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนคร นครปฐม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม 2) แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้คณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครปฐม เป็นหน่วยการวิเคราะห์ (unit of analysis) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนของการทำวิจัย

เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ โดยมุ่งศึกษาระดับของตัวแปรเพื่อให้ทราบการดำเนินการ ปัญหาและข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยจึงกำหนดขั้นตอนการดำเนินการเป็นสามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จัดเตรียมโครงการวิจัย เป็นการศึกษาจากเอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ ปัญหาและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง แกะไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และเสนอขอความเห็นชอบการจัดทำสารนิพนธ์ต่อภาควิชาเพื่อขอความเห็นและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยจัดการสร้างเครื่องมือ การทดสอบเครื่องมือ ปรับปรุงคุณภาพของเครื่องมือ นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้ในระเบียบวิธีวิจัย และนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาทำการตรวจสอบความถูกต้องทำการวิเคราะห์ ข้อมูลทางสถิติ แปลผล วิเคราะห์ข้อมูล

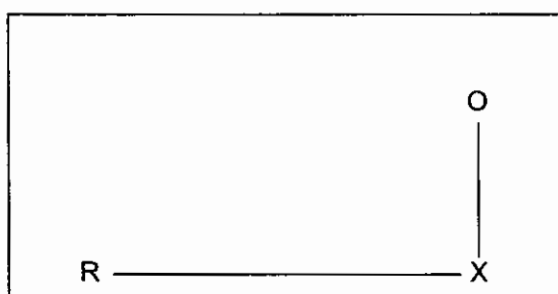
ขั้นตอนที่ 3 รายงานผลการวิจัยเป็นขั้นตอนของการจัดทำร่างรายงานการวิจัย เสนอคณะกรรมการผู้ควบคุมสารนิพนธ์ ตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมเสนอแนะจัดพิมพ์ และส่งรายงานผลการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วยประชากร ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือ และการสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

แผนแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ที่มีแผนแบบการวิจัยในลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสถานการณ์ ไม่มีการทดลอง (the one shot non - experimental case study) ซึ่งเป็นแผนผัง ดังนี้

R	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา
X	หมายถึง	ตัวแปรที่ศึกษา
O	หมายถึง	ข้อมูลที่ได้จากการวัดค่าตัวแปร

ประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล 1 วัดพระงาม(สามัคคีพิทยา) โรงเรียนเทศบาล 2 วัดเสนหา (สมัครพลผดุง) โรงเรียนเทศบาล 3 (สระกระเทียม)โรงเรียนเทศบาล 4 (เขาวนปรีชาอุทิศ) โรงเรียนเทศบาล 5 วัดพระปฐมเจดีย์ โรงเรียนละ 15 คน และโรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม จำนวน 8 คน รวมทั้งสิ้น 83 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน(Krejcie and Morgan) ¹ ได้กลุ่มตัวอย่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 70 คน และใช้การเลือกแบบเจาะจง(purposive sampling) โรงเรียนละ 13 คน จากตำแหน่งประธานกรรมการ 1 คน กรรมการ 11 คน และเลขานุการ 1 คน ยกเว้นโรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม เก็บข้อมูล จำนวน 5 คน เนื่องจากมีคณะกรรมการไม่ครบ 15 คน ดังรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียน	ประชากร				กลุ่มตัวอย่าง			
	ประธาน	กรรมการ	เลขา	รวม	ประธาน	กรรมการ	เลขา	รวม
1.โรงเรียนเทศบาล1วัดพระงาม(สามัคคีพิทยา)	1	13	1	15	1	11	1	13
2.โรงเรียนเทศบาล 2 วัดเสนาหา(สมัครพลมตุง)	1	13	1	15	1	11	1	13
3.โรงเรียนเทศบาล 3 (สระกระเทียม)	1	13	1	15	1	11	1	13
4.โรงเรียนเทศบาล 4 (เขาวนปรีชาอุทิศ)	1	13	1	15	1	11	1	13
5.โรงเรียนเทศบาล 5 วัดพระปฐมเจดีย์	1	13	1	15	1	11	1	13
6.โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม	1	6	1	8	1	3	1	5
รวม	6	72	6	83	6	58	6	70

ตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐาน และตัวแปรที่ศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในกรรมการสถานศึกษา

¹ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, การศึกษาอิสระ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2546), 228.

2. ตัวแปรที่ศึกษาเป็นตัวแปรเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ประกอบด้วย

2.1 กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา หมายถึง การให้ความเห็น เสนอแนะ และให้คำปรึกษาในการจัดทำนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรม ให้สอดคล้องกับ ปัญหาและความต้องการของชุมชน

2.2 ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา หมายถึง การศึกษา นโยบายแผนการศึกษาของสถานศึกษา เห็นชอบการแต่งตั้งอนุกรรมการ จัดทำแผนปฏิบัติการ ประจำปี ให้ความเห็นชอบสนับสนุนและติดตามการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปี

2.3 ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของ ท้องถิ่น หมายถึง การศึกษาสภาพปัญหาความต้องการของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา ให้ความเห็นชอบในสาระหลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนการจัด กิจกรรมตามหลักสูตรสถานศึกษา และการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

2.4 กำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา หมายถึง การศึกษา แนวการดำเนินงานตามปฏิทินการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา รับทราบ รายงานผล การปฏิบัติการตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา และติดตามดูแลช่วยเหลือ แก้ปัญหาและส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

2.5 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษา หมายถึง การสนับสนุนการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของเด็กในเขตบริการ ประสานความร่วมมือ สร้างความ เข้าใจกับผู้ปกครองและสนับสนุนช่วยเหลือเด็กที่ขาดแคลน

2.6 ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มี ความสามารถพิเศษ หมายถึง ศึกษาข้อมูลเด็กที่มีความพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ สนับสนุนอุปกรณ์การเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวก และสนับสนุนการพัฒนา เดิมตามศักยภาพ

2.7 เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของสถานศึกษา หมายถึง การเสนอแนะแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาและเป็นคณะทำงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ สถานศึกษา

2.8 ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา หมายถึง การกำหนดแนวทาง และร่วมวางแผนในการระดมทรัพยากร การส่งเสริมการใช้วิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.9 เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน หมายถึง การประสานงานกับประชาชน องค์กรต่าง ๆ ให้เข้ามาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา และใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรและบริการของชุมชนในด้านต่าง ๆ

2.10 ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา หมายถึง การรับทราบ เสนอแนะเพื่อปรับปรุงและการดำเนินการประจำปีของสถานศึกษาต่อสาธารณชน

2.11 แต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการ เพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามสมควร หมายถึง การพิจารณาแต่งตั้งที่ปรึกษาอนุกรรมการต่าง ๆ ตามภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษาและส่งเสริมสนับสนุนให้คณะกรรมการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพ

2.12 ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น หมายถึง การรับทราบให้ความเห็น ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามภารกิจที่หน่วยงานต้นสังกัดมอบหมาย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามบทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐมและแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และตำแหน่งในคณะกรรมการสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม ตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 โดยผู้วิจัยพัฒนา

จากแบบสอบถามของประนอม ยั่งศิริ² เป็นแบบสอบถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert rating scale)³ โดยผู้วิจัยได้กำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- ระดับ 1 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด
ให้มีค่าน้ำหนัก 1 คะแนน
- ระดับ 2 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับน้อย
ให้มีค่าน้ำหนัก 2 คะแนน
- ระดับ 3 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
ให้มีค่าน้ำหนัก 3 คะแนน
- ระดับ 4 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก
ให้มีค่าน้ำหนัก 4 คะแนน
- ระดับ 5 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด
ให้มีค่าน้ำหนัก 5 คะแนน

2. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม โดยสัมภาษณ์คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนที่มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ที่มีคะแนน สูงสุด 3 ลำดับแรก สถานศึกษาละ 3 คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการ กรรมการ และเลขานุการ

การสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

² ประนอม ยั่งศิริ, “บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 138 – 142.

³ พวงรัตน์ ทวีรัตน์, สถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536), 117.

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาตำรา บทความ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หลักการ แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำผลการศึกษามาพัฒนาเป็นเครื่องมือภายใต้คำปรึกษาแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ขั้นตอนที่ 2 นำเครื่องมือที่พัฒนาแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพและความเที่ยงตรงตามเนื้อหา(content validity)และประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถามด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือโดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence)

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้(tryout) กับ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในเขตเทศบาล จังหวัดราชบุรี ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 โรงเรียนๆ ละ 10 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability) โดยหาค่ามาตรฐานสัมประสิทธิ์แอลฟา(α - coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)⁴ ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.88

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นระบบ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรเพื่อให้บัณฑิตวิทยาลัยทำหนังสือขอความร่วมมือไปโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครปฐม เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
4. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกโดยการสัมภาษณ์ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กรรมการ และเลขานุการโรงเรียนละ 3 คน ด้วยตนเอง

⁴ Lee J. Cronbach, Essentials of Psychological Testing, 3rd ed. (New York : Harper and Row Publisher, 1974), 161.

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนในเขตเทศบาลนครนครปฐม เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) เมื่อได้รับข้อมูลกลับคืนมาพิจารณาตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์นำมาจัดระบบลงรหัสและทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences)

1. สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามใช้สถิติค่าความถี่ (frequency) และ ค่าร้อยละ (percentage)

2. การวิเคราะห์บทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best)⁶ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 แสดงว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 แสดงว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 แสดงว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 แสดงว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 แสดงว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

3. วิเคราะห์แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

⁶ John W. Best, Research in Education (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall Inc., 1974), 190.

สรุป

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม และ 2) แนวทางการส่งเสริม การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนคร นครปฐม เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) กลุ่มตัวอย่าง คือ คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม จำนวน 70 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครปฐม ตามระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครปฐม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ในการวิจัยด้วยตนเอง คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครปฐม จำนวน 70 คน ได้รับแบบสอบถามคืนมาสมบูรณ์ทั้ง 70 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิเคราะห์โดยการ วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม

ตอนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครปฐม จำนวน 70 คน เมื่อจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และตำแหน่งในคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ดังแสดง รายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และตำแหน่งในคณะกรรมการสถานศึกษา

สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	43	61.43
หญิง	27	38.57
รวม	70	100.00
2. อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	4	5.71
31 – 40 ปี	6	8.57
41 – 50 ปี	27	38.57
มากกว่า 50 ปี	33	47.15
รวม	70	100.00
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	20	28.57
ปริญญาตรี	38	54.29
ปริญญาโท	11	15.71
สูงกว่าปริญญาโท	1	1.43
รวม	70	100.00
4. อาชีพ		
อาชีพที่ต้องใช้วิชาชีพ เช่น แพทย์ พยาบาล ครู ข้าราชการ	37	52.86
อาชีพค้าขาย	22	31.43
อาชีพรับจ้าง	3	4.29
อาชีพเกษตรกรรม	2	2.86
พระภิกษุ	6	8.57
รวม	70	100.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
5. ตำแหน่งในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน		
ประธานกรรมการ	6	8.57
กรรมการ	58	82.86
เลขานุการ	6	8.57
รวม	70	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 61.43 และเพศหญิง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 38.57 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีอายุมากกว่า 50 ปีมากที่สุด จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 47.10 รองลงมา อายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 3.60 และน้อยที่สุดอายุน้อยกว่า 30 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.70 ระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 61.43 รองลงมา ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 24.28 น้อยที่สุด ระดับสูงกว่าปริญญาโท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.43 อาชีพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า อาชีพวิชาชีพเฉพาะ มากที่สุด จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 44.30 รองลงมา อาชีพค้าขาย จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 37.14 และน้อยที่สุด อาชีพเกษตรกร จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.71 ส่วนตำแหน่งในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า เป็นกรรมการมากที่สุด จำนวน 58 คนคิดเป็นร้อยละ 82.80 และเป็นประธานกรรมการและเลขานุการมีจำนวนเท่ากัน คือ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 8.57

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม

ในการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครปฐม ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) โดยรวมและรายด้าน ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 3 - 4

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม
โดยภาพรวม

(n = 70)

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ
1. กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา	3.66	0.68	มาก
2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา	3.70	0.69	มาก
3. ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น	3.67	0.68	มาก
4. กำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา	3.76	0.72	มาก
5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษา	3.85	0.72	มาก
6. ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ	3.55	0.80	มาก
7. เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของสถานศึกษา	3.65	0.81	มาก
8. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา	3.68	0.64	มาก
9. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน	3.82	0.67	มาก
10. ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา	3.61	.077	มาก
11. แต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามสมควร	3.64	0.84	มาก

ตารางที่ 3(ต่อ)

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ
12. ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น	3.81	0.77	มาก
รวม	3.70	0.61	มาก

จากตารางที่ 3 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.72) รองลงมา คือ ด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ($\bar{X} = 3.82$, S.D.= 0.67) และด้านส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.80)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม ด้านกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา

(n = 70)

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ
กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา			
1. ท่านได้ศึกษาหาความรู้ และทำความเข้าใจเรื่องการวางแผนและการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาจากเอกสารและแหล่งความรู้ต่างๆ	3.76	0.65	มาก
2. ท่านได้รับการแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการในการจัดทำร่างนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา	3.59	0.84	มาก
3. ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณากำหนดนโยบายของสถานศึกษา	3.76	0.79	มาก
4. ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณากำหนดแผนพัฒนาการศึกษา	3.56	0.81	มาก
รวม	3.66	0.68	มาก

จากตารางที่ 4 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม ด้านกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยได้ศึกษาหาความรู้และทำความเข้าใจเรื่องการวางแผนและการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาจากเอกสารและแหล่งความรู้ต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.65) รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการพิจารณากำหนดนโยบายของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.79) และมีส่วนร่วมในการพิจารณากำหนดแผนพัฒนาการศึกษามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.81)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครปฐม ด้านให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี

(n = 70)

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ
ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี			
1.ท่านได้ศึกษานโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา	3.81	0.71	มาก
2.ท่านมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบแต่งตั้งอนุกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา	3.60	0.91	มาก
3.ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา	3.70	0.71	มาก
4.ท่านมีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุนและกำกับติดตามการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา	3.70	3.89	มาก
รวม	3.70	0.69	มาก

จากตารางที่ 5 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม ด้านให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.70, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยได้ศึกษานโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}$ = 3.81, S.D. = 0.71) รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 3.70, S.D. = 0.71) และมีส่วนร่วมในการพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}$ = 3.60, S.D. = 0.91)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม ด้านให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

(n = 70)

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ
ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น			
1.ท่านมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัญหาความต้องการภูมิปัญญา ท้องถิ่น และนำเสนอให้สถานศึกษาไว้ใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำสาระหลักสูตร	3.63	0.84	มาก
2.ท่านเป็นคณะกรรมการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	3.63	0.84	มาก
3.ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาให้ความเห็นชอบในสาระหลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำ	3.59	0.77	มาก
4.ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาได้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.84	0.77	มาก
รวม	3.67	0.68	มาก

จากตารางที่ 6 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม ด้านให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.67, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษา ได้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}$ = 3.84, S.D. = 0.77) รองลงมา คือ เป็นคณะกรรมการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและท่านมีส่วนร่วมในการศึกษา สภาพปัญหาความต้องการภูมิปัญญาท้องถิ่น และนำเสนอให้สถานศึกษาไว้ใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำสาระหลักสูตร ($\bar{X}$ = 3.70, S.D. = 0.71) และมีส่วนร่วมในการพิจารณาให้ความเห็นชอบในสาระหลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}$ = 3.59, S.D. = 0.77)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการมีส่วนร่วมในการจัด

การศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนคร นครปฐม ด้านกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา

(n = 70)

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ
กำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา			
1.ท่านได้ศึกษาแนวทางการดำเนินการและปฏิทินการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา	3.89	0.83	มาก
2.ท่านได้รับทราบรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา	3.70	0.84	มาก
3.ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา	3.70	0.79	มาก
4.ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามดูแลช่วยเหลือแก้ปัญหาและส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ	3.76	0.82	มาก
รวม	3.76	0.72	มาก

จากตารางที่ 7 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐมด้านกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ใน ระดับมากทุกข้อ โดยได้ศึกษาแนวทางการดำเนินการและปฏิทินการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.83) รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการติดตามดูแลช่วยเหลือแก้ปัญหาและส่งเสริมสนับสนุน ให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการ จัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.82) และได้รับทราบรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.84)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการมีส่วนร่วมในการจัด

การศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนคร
นครปฐม ด้านส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนในเขตบริการให้ได้รับการศึกษา

(n = 70)

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ
ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนในเขตบริการให้ ได้รับการศึกษา			
1.ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินการในการจัดทำ ข้อมูลพื้นฐานของเด็กในเขตบริการ	3.74	0.83	มาก
2.ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์และการประสานความ ร่วมมือกับ ผู้ปกครองให้ส่งเด็กเข้าเรียนอย่างทั่วถึง	3.97	0.85	มาก
3.ท่านมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน	3.84	0.75	มาก
4.ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนช่วยเหลือเด็กที่ขาดแคลนหรือ มีความต้องการช่วยเหลือเป็นพิเศษเพื่อให้สามารถ ได้เรียน จนจบหลักสูตร	3.87	0.80	มาก
รวม	3.85	0.72	มาก

จากตารางที่ 8 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน สังกัด
เทศบาลนครนครปฐม ด้านส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนในเขตบริการให้ได้รับการศึกษา
พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า
อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์และการประสานความร่วมมือกับ
ผู้ปกครองให้ส่งเด็กเข้าเรียนอย่างทั่วถึงมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.85) รองลงมา
คือ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนช่วยเหลือเด็กที่ขาดแคลนหรือมีความต้องการช่วยเหลือเป็นพิเศษ
เพื่อให้สามารถได้เรียนจนจบหลักสูตร ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.80) และมีส่วนร่วมในการ
สนับสนุนการดำเนินการในการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของเด็กในเขตบริการมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด
($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.83)

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม ด้านส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

(n = 70)

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ
ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ			
1.ท่านมีส่วนร่วมส่งเสริมในการดำเนินกิจกรรมการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษของสถานศึกษา	3.49	0.91	ปานกลาง
2.ท่านมีส่วนร่วมในการศึกษาข้อมูลเด็กที่มีความพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความต้องการพิเศษในท้องถิ่นเพื่อเสนอข้อมูลให้กับสถานศึกษา	3.49	0.96	ปานกลาง
3.ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสิ่งต่างๆที่จะเป็นสื่อเครื่องมือ อุปกรณ์การเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับสถานศึกษา เพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษในลักษณะต่าง ๆ	3.64	0.96	มาก
4.ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนส่งเสริมเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ	3.59	0.77	มาก
รวม	3.55	0.80	มาก

จากตารางที่ 9 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม ด้านส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = 3.55, S.D. = 0.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากและปานกลางเท่ากัน โดยมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสิ่งต่างๆที่จะเป็นสื่อเครื่องมือ อุปกรณ์การเรียนและ สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับสถานศึกษาเพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษในลักษณะต่างๆมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด($\bar{X}$ = 3.64, S.D. = 0.96) รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการสนับสนุน ส่งเสริมเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ($\bar{X}$ = 3.59, S.D. = 0.77) และมีส่วนร่วมในการศึกษาข้อมูลเด็กที่มีความพิการ เด็กด้อยโอกาสและ

เด็กที่มีความต้องการพิเศษในท้องถิ่นเพื่อเสนอข้อมูลให้กับสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด
($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.96)

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการ
การศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนคร
นครปฐม ด้านเสนอแนวทางและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

(n = 70)

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ
เสนอแนวทางและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ			
1. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางและร่วมบริหารจัดการ ด้านวิชาการของสถานศึกษา	3.83	0.87	มาก
2. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางและร่วมบริหารจัดการ ด้านงบประมาณของสถานศึกษา	3.51	0.94	มาก
3. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางและร่วมบริหารจัดการ ด้านบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา	3.64	0.93	มาก
4. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางและร่วมบริหารจัดการ ด้านบริหารทั่วไปของสถานศึกษา	3.63	0.90	มาก
รวม	3.65	0.81	มาก

จากตารางที่ 10 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน
สังกัดเทศบาลนครนครปฐม ด้านเสนอแนวทางและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ พบว่า โดย
ภาพรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก
ทุกข้อ โดยมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางและร่วมบริหารจัดการ ด้านวิชาการของสถานศึกษา
มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.87) รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางและ
ร่วมบริหารจัดการด้านบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.93) และมีส่วนร่วม
ในการเสนอแนวทางและร่วมบริหารจัดการด้านงบประมาณของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด
($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.94)

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม ด้านส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

(n = 70)

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ
ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา			
1.ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการระดมทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในท้องถิ่นเพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.69	0.79	มาก
2.ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนในการระดมทรัพยากรมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	3.60	0.75	มาก
3.ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการใช้วิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเช่นด้านวิชาชีพในท้องถิ่นมาให้ความรู้กับนักเรียนโดยจัดหาและเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นวิทยากรภายนอก	3.66	0.70	มาก
4.ท่านเป็นคณะกรรมการดำเนินการสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อสืบสานจารีตประเพณีศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ	3.80	0.73	มาก
รวม	3.68	0.64	มาก

จากตารางที่ 11 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม ด้านส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, S.D. 0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเป็นคณะกรรมการดำเนินการสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อสืบสานจารีตประเพณีศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.73) รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการระดมทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในท้องถิ่นเพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.79) และมีส่วนร่วมในการวางแผนในการระดมทรัพยากรมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.75)

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการมีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนคร
นครปฐม ด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

(n = 70)

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ
เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน			
1.ท่านมีส่วนร่วมในการประสานกับประชาชนและองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนให้เข้ามาร่วมกันพัฒนาปรับปรุง สถานศึกษาให้มีความพร้อมที่จะเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และเป็นแหล่งที่จะให้บริการชุมชน	3.83	0.88	มาก
2.ท่านมีส่วนร่วมในการประสานสัมพันธ์กับชุมชนและองค์กร ภายนอกให้เห็นความสำคัญของสถานศึกษา	3.94	0.72	มาก
3.ท่านมีส่วนร่วมในการใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของ ชุมชนและเป็นแหล่งบริการชุมชน	3.74	0.61	มาก
4.ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาเข้าไปมี ส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆของชุมชนและท้องถิ่นเพื่อ พัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชน	3.79	0.87	มาก
รวม	3.82	0.67	มาก

จากตารางที่ 12 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน
สังกัดเทศบาลนครนครปฐม ด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โดยภาพรวม
อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.82, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ
โดยมีส่วนร่วมในการประสานสัมพันธ์กับชุมชนและองค์กรภายนอกให้เห็นความสำคัญของ
สถานศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด($\bar{X}$ =3.94, S.D. = 0.72) รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการประสานกับ
ประชาชนและองค์กรต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน ให้เข้ามาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา
ให้มีความพร้อมที่จะเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนและเป็นแหล่งที่จะให้บริการชุมชน
($\bar{X}$ =3.83, S.D. = 0.88) และมีส่วนร่วมในการใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนและ
เป็นแหล่งบริการชุมชนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}$ =3.74, S.D. = 0.61)

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม ด้านให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา (n = 70)

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ
ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา			
1.ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา	3.57	0.86	มาก
2.ท่านรับทราบและให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา	3.76	0.86	มาก
3.ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนะเพื่อปรับปรุงรายงานผลการดำเนินงานประจำปีให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณชน	3.50	0.91	มาก
4.ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนะการดำเนินการประจำปีของสถานศึกษาให้สาธารณชนได้ทราบโดยใช้สื่อต่างๆ	3.63	0.76	มาก
รวม	3.61	0.77	มาก

จากตารางที่ 13 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม ด้านให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยรับทราบและให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.86) รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนะการดำเนินการประจำปีของสถานศึกษา ให้สาธารณชนได้ทราบโดยใช้สื่อต่างๆ ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.76) และมีส่วนร่วมในการเสนอแนะเพื่อปรับปรุงรายงานผลการดำเนินงานประจำปีให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณชนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.91)

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครปฐม ด้านแต่งตั้งที่ปรึกษาหรืออนุกรรมการเพื่อการดำเนินการตามระเบียบนี้
(n = 70)

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ
แต่งตั้งที่ปรึกษาหรืออนุกรรมการเพื่อการดำเนินการตามระเบียบนี้			
1.ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาแต่งตั้งที่ปรึกษาตามภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษาตามความจำเป็นและความเหมาะสม	3.59	0.92	มาก
2.ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนเป็นที่ปรึกษาให้คณะอนุกรรมการได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพ	3.66	0.90	มาก
3.ท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามบทบาทปรึกษาและ/หรือคณะอนุกรรมการอย่างเต็มตามศักยภาพ	3.70	0.86	มาก
	3.64	0.84	มาก

จากตารางที่ 14 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม ด้านแต่งตั้งที่ปรึกษาหรืออนุกรรมการเพื่อการดำเนินการตามระเบียบนี้พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.64, S.D. = 0.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามบทบาทปรึกษาและ/หรือคณะอนุกรรมการอย่างเต็มตามศักยภาพมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}$ = 3.70, S.D. = 0.86) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนเป็นที่ปรึกษาให้คณะอนุกรรมการได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพ ($\bar{X}$ = 3.66, S.D. = 0.90) และมีส่วนร่วมในการพิจารณาแต่งตั้งที่ปรึกษาตามภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษาตามความจำเป็นและความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}$ = 3.50, S.D. = 0.91)

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม ด้านปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น

(n = 70)

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ
ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น			
1.ท่านมีส่วนร่วมในการรับทราบให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามภารกิจที่หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้นมอบหมาย	3.70	0.86	มาก
2.ท่านมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือ ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการในภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องปฏิบัติตามงานที่ได้รับมอบหมายให้บังเกิดผลสำเร็จ	3.93	0.77	มาก
รวม	3.81	0.77	มาก

จากตารางที่ 15 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม ด้านปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือ ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการในภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องปฏิบัติตามงานที่ได้รับมอบหมายให้บังเกิดผลสำเร็จมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.77) รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการรับทราบให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามภารกิจที่หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้นมอบหมาย ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.86)

ตอนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนที่มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ที่มีคะแนน สูงสุด 3 ลำดับแรก สถานศึกษาละ 3 คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการ กรรมการ และเลขานุการเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสรุปได้ ดังนี้

การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา ควรมีการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นคณะกรรมการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนา จัดทำแผนพัฒนาของสถานศึกษา ร่วมกันระหว่างครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชน และมีการประชุมอย่างต่อเนื่อง ด้านการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา และก่อนการประชุมควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้ศึกษาแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาก่อนให้ความเห็นชอบตลอดจนการกำกับติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการประจำปี ด้านการให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น สถานศึกษาควรให้ความรู้ด้านสาระหลักสูตรที่สอนในสถานศึกษาให้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาและการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการจัดทำสาระหลักสูตร มีส่วนร่วมในการจัดทำสาระหลักสูตรก่อนการให้ความเห็นชอบในการใช้หลักสูตร และด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาควรได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะทำงานการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา มีปฏิทินการปฏิบัติงาน มีการประชุมเพื่อประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

การส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ควรได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะทำงานการสำรวจเด็กในเขตบริการ หรือประชาสัมพันธ์ให้เด็กในเขตบริการเข้ารับการศึกษา สำรวจสภาพครอบครัวของนักเรียนที่ยากจนและจัดหาทุนการศึกษาและแก้ไขปัญหาของนักเรียนรายบุคคล ส่วนด้านการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ควรได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสำรวจนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส หรือส่งเสริมศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษของโรงเรียน และร่วมประชุมและกำหนดแผนการดำเนินงาน กิจกรรมสำหรับนักเรียนพิเศษ

การบริหารจัดการของสถานศึกษา ควรมีหนังสือเชิญประชุมและร่วมเป็นคณะกรรมการในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ร่วมแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการของโรงเรียนตามความเป็นจริง ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนด้วย

ความเต็มใจ ส่งเสริมสนับสนุนในการจัดหางบประมาณตามความเหมาะสมหรือต้องการของโรงเรียนและ เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน และสะท้อนความคิดเห็นของชุมชนที่มีต่อโรงเรียน

การส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ร่วมเป็นคณะกรรมการในการวางแผนระดมทรัพยากรและประสานงานกับบุคคลในชุมชน องค์การการกุศลที่มาเยี่ยมชมโรงเรียนและบริจาคทรัพย์ สิ่งของ สื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์กีฬา ประสานงานกับหน่วยงานราชการบุคคลที่มีชื่อเสียงในการจัดหางบประมาณสนับสนุนโรงเรียนและควรตั้งกองทุนมูลนิธิเพื่อระดมทรัพยากรในการพัฒนาโรงเรียน และการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เป็นคณะกรรมการจัดนิทรรศการแสดงผลงานของนักเรียนในรอบปี

การให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้ศึกษารายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาอย่างน้อย 1 สัปดาห์ ก่อนให้ความเห็นชอบ และร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของโรงเรียน ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในปีการศึกษาต่อไป

แต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะอนุกรรมการ เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้โดยให้มีการแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาหรือคณะอนุกรรมการต่าง ๆ และให้มีการทำหน้าที่ตามที่ได้รับแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ

ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น สถานศึกษาจะต้องชี้แจงบทบาทหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย และให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตลอดจนการตัดสินใจร่วมกัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครปฐม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม 2) แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม จำนวน 70 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวคิดตามระเบียบกระทรวงศึกษาว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 และการสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และด้านส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด
2. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ควรได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ของโรงเรียนและมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาของสถานศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี นอกจากนี้ควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กในเขต

บริการได้การศึกษาอย่างทั่วถึง การบริหารจัดการของสถานศึกษาและการระดมทรัพยากร
เพื่อการศึกษา

การอภิปรายผล

จากผลของการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัด
เทศบาลนครนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้แทนของชุมชนต่างๆ โรงเรียนกับชุมชนจึงมี
ความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เพราะผู้แทนชุมชนส่วนใหญ่มีพื้นฐานมาจากการเลือกตั้งจึงมี
ความจำเป็นที่จะต้องมีการพบปะกับประชาชนอย่างสม่ำเสมอ เช่นเดียวกับคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐมหลาย ๆ ท่านที่มาจากการเป็นผู้แทนของ
แต่ละชุมชนและเป็นนักการเมืองท้องถิ่น เป็นบุคคลที่มีฐานะและชื่อเสียงในสังคม และมีระดับ
การศึกษาที่ดีมีความเข้าใจบทบาทการเป็นกรรมการสถานศึกษาทำให้มีบทบาทสูง เมื่อโรงเรียนขอ
ความช่วยเหลือจากคณะกรรมการจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ส่งผลให้เกิดปฏิสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับคณะกรรมการเป็นไปในทางที่ดี เพราะหากรอแต่งบประมาณของทางราชการแต่
อย่างเดียวไม่เพียงพอ ดังนั้น การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนจึงมี
ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับโรงเรียน ตามแนวคิดการมีส่วนร่วมในรูปคณะกรรมการซึ่ง
โรงเรียนไม่สามารถบริหารจัดการโดยลำพังได้ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชน
โดยเฉพาะการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนหลายแห่งมี
ประสบความสำเร็จมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วด้วยความช่วยเหลือจากชุมชน เมื่อพิจารณา
คุณสมบัติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม จะเห็นได้
ว่าส่วนใหญ่มีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ด้าน
การประกอบอาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพที่ต้องใช้วิชาชีพ เช่น แพทย์ พยาบาล ครู และ
ข้าราชการ ซึ่งมีความรู้ ความสามารถที่จะให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาได้
เป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลการวิจัยของเมตต์ เมตต์การุณจิต ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการ
บริหารโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษาโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า
คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมใน 5 เรื่อง ได้แก่ การวางแผน การจัดทรัพยากร การกระตุ้น

การทำงาน การประสานงาน และการประเมิน การมีส่วนร่วมในเรื่องการประสานงานอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ธาตทิพย์ แვნแก้ว ที่ศึกษาบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนเทศบาล จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจาก คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงได้รับการยอมรับในชุมชนอยู่แล้ว โดยเป็นตัวแทนของชุมชนต่าง ๆ และส่วนใหญ่มีพื้นฐานมาจากการเลือกตั้ง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพบปะกับประชาชนอย่างสม่ำเสมอ และองค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ครู องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศิษย์เก่า พระภิกษุสงฆ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้การติดต่อประสานสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชนได้อย่างดี โดยเฉพาะด้านการระดมทรัพยากรจากชุมชน ซึ่ง พนิจดา วีระชาติ ได้กล่าวถึง การสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ทำให้การทำงานเป็นแนวทางเดียวกัน โรงเรียนรู้จักชุมชนดียิ่งขึ้นในแง่ที่สามารถค้นหาและใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาในเวลาเดียวกัน ชุมชน ก็มีความรู้สึกที่ดีว่าโรงเรียนเป็นสมบัติของเขาผู้คนในชุมชนจะได้ช่วยกันดูแลทรัพย์สินตลอดจนเอื้ออำนวยช่วยเหลือโรงเรียนในด้านต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครนครปฐมกับชุมชนส่วนใหญ่เป็นไปในทางที่ดี ผู้ปกครองให้ความไว้วางใจการส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนจำนวนมาก โดยพิจารณาจากขนาดของโรงเรียนทั้ง 6 แห่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ การเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในบทบาทหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2543 ซึ่งเป็นระเบียบที่กำหนดการบริหารจัดการในรูปแบบของการกระจายอำนาจในรูปแบบคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงนโยบายของรัฐ ให้สัมพันธ์กับความต้องการของชุมชน และถือว่าชุมชนมีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในท้องถิ่น โดยกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การบริหารโรงเรียนในรูปแบบของคณะกรรมการ เป็นสิ่งที่มุ่งหวังส่งเสริมสนับสนุนให้การจัดการศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ความสำคัญของการบริหารรูปแบบนี้ อยู่ที่การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมติดตาม โดยอยู่บนพื้นฐานของการให้เกียรติยกย่อง การเคารพ และยอมรับในความคิดเห็น การตัดสินใจ ความรู้ความสามารถ และส่งเสริมขวัญกำลังใจซึ่งกันและกัน ประการสำคัญของการบริหารโรงเรียนในรูปแบบของคณะกรรมการส่งผลให้การบริหารโรงเรียน มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

สอดคล้องกับผลการวิจัยของชาติ พ่วงสมจิตต์ ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนในเรื่องต่าง ๆ ตามลำดับดังนี้ 1) ช่วยหาทรัพยากรให้กับทางโรงเรียน 2) สนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนด้านแรงงาน 3) มาร่วมประชุมและให้ความคิดเห็นกับทางโรงเรียน 5) ช่วยให้ข่าวสารที่เป็นการสะท้อนภาพการทำงานของโรงเรียน 6) ตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารและครู ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนมากขึ้น ส่วนในด้านที่คณะกรรมการมีส่วนร่วมในระดับน้อย ได้แก่ การส่งเสริมให้การพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ อาจเนื่องจากเป็นงานใหม่ที่โรงเรียนต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงไม่ทราบรายละเอียดและโรงเรียนบางแห่งไม่ได้นำเสนอข้อมูลนี้ ให้คณะกรรมการทราบ ประกอบกับคณะกรรมการอาจจะไม่ทราบบทบาทหน้าที่ของตนเองในงานดังกล่าว หรืออาจจะคิดว่าเป็นหน้าที่โดยตรงที่โรงเรียนจะต้องส่งเสริมและการสนับสนุนให้เด็กทุกคนในพื้นที่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพ และได้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

2. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า ควรส่งเสริมให้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นคณะกรรมการด้านต่าง ๆ ตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ที่กำหนดไว้ อย่างเป็นรูปธรรม โดยคณะกรรมการส่วนใหญ่ก็มีต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา การให้ความเห็นชอบต่อแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ซึ่งถือว่ามี ความสำคัญอย่างยิ่ง ดังแนวคิดการกระจายอำนาจตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 39 ที่มุ่งให้ทุกส่วนของสังคมตั้งแต่บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน มีส่วนร่วมในระดับปฏิบัติที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด และมุ่งหวังที่จะส่งเสริมสนับสนุน ให้จัดการศึกษาบรรลุตามความหวังของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อันจะส่งผลให้เกิดทั้งประสิทธิภาพ และคุณภาพในการบริหารโรงเรียน และสอดคล้องกับการวิจัยของลิปิการ์ พุ่มแสง ที่ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดใน เขตการศึกษา 2 พบว่า คณะกรรมการมีเจตคติที่ดีต่อหน้าที่ทุกหน้าที่ แม้คณะกรรมการยังไม่ได้ ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอย่างเต็มที่ก็ตาม ซึ่งถือเป็นโอกาสที่ดีหากผู้บริหารโรงเรียนและคณะครู

ได้แสดงพฤติกรรมด้านการสูงใจ สร้างความรัก ความศรัทธา และความไว้วางใจให้เกิดแก่ตนเองและโรงเรียนจะก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน ทั้งพยายามให้ความสำคัญและยอมรับคณะกรรมการโรงเรียน ส่วนการเสนอแนะแนวทางในการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ด้านวิชาการเป็นการมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานวิชาการ การจัดหาผลิตสื่อและนวัตกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน ตลอดจนการส่งเสริมให้มีวิทยากรจากภายนอกมาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แม้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อาจจะไม่มีความรู้ความสามารถ หรือเข้าใจได้ดีพอเท่ากับคณะครูในโรงเรียน แต่หากโรงเรียนได้แต่งตั้งเป็นคณะทำงานในกิจกรรมต่าง ๆ ก็เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันและความร่วมมืออื่น ๆ ตามมา ซึ่งในทางปฏิบัติโรงเรียนจะดำเนินการตามล้าพัง และซุกคืด ซาญซ่าง ได้ศึกษาพฤติกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารแสดงพฤติกรรมในด้านการสูงใจ และการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน จะทำให้คณะกรรมการเกิดความภูมิใจและยังเป็นการให้ความสำคัญต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ทำให้การบริหารโรงเรียนเกิดความราบรื่นมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังนั้น แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ก็คือ โรงเรียนควรแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ร่วมเป็นคณะกรรมการเพื่อกำหนดนโยบายหรือแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนก่อนเปิดภาคเรียน และการเชิญคณะกรรมการสถานศึกษามาร่วมพิจารณาแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างจริงจัง หากโรงเรียนให้ความสำคัญต่อคณะกรรมการสถานศึกษาจะเกิดความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนจะต้องแสดงพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ตามบทบาทหน้าที่ของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นการสนองความต้องการตามหลักทฤษฎีการสูงใจของมาสโลว์ (Maslow) ส่วนการที่คณะกรรมการสถานศึกษามีภารกิจมากไม่ค่อยมีเวลามารประชุม และไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแผนปฏิบัติการประจำปี ไพศาล อินทับทัน และสุริยัน นนทศักดิ์ ได้แนะวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวไว้ว่า โรงเรียนควรสร้างความเชื่อถือศรัทธาและสร้างความสัมพันธ์ทางใจกับคณะกรรมการสถานศึกษาเสียก่อนจึงจะได้ผล สำหรับด้านงบประมาณมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการบริหารจัดการ การบริหารงานทั่วไป ได้แก่ การบริหารงานด้านสถานที่ การบริหารงาน กิจกรรมนักเรียน การบริหารงานสัมพันธ์กับชุมชน แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ให้คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับโรงเรียนจึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่ชักจูงให้บุคคลภายนอกองค์กรชุมชน ต่าง ๆ เข้ามามีในบทบาท มีส่วนร่วมได้ เช่น การจัดหาทุน อุปถัมภ์ให้นักเรียน การส่งเสริมสนับสนุนในการทำกิจกรรมทางสังคม การสืบสานวัฒนธรรมประเพณี หรือการให้สถานศึกษาเป็นแหล่งบริการทางวิชาการและด้านอื่นๆ

ตามความต้องการของโรงเรียน นอกจากนี้แล้ว แนวทางในการส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของโรงเรียน ถือเป็นส่วนสำคัญที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการ เพราะ เป็นขั้นตอนที่จะทำให้ทราบผลการบริหารจัดการสถานศึกษาในรอบปี โดยการเชิญประชุมเพื่อให้ความเห็นชอบและหาแนวทางร่วมกันในการพัฒนาต่อไป ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย เพราะช่วยเสริมสร้างความสามัคคีรวมพลังของบุคลากรในองค์กร การทำงานมีประสิทธิภาพ ลดความขัดแย้งและการต่อต้าน สร้างบรรยากาศการทำงานและทำให้สุขภาพขององค์กรดีขึ้น และผู้ร่วมงานเกิดความรู้สึกว่าเข้าเป็นส่วนหนึ่งในองค์กร ดังนั้น หากโรงเรียนได้ดำเนินการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างจริงจัง แล้วจะบรรลุตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

จากข้อค้นพบและการอภิปรายผลที่นำเสนอไปแล้วนั้น เพื่อให้งานวิจัยเกิดประโยชน์สูงขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะของการวิจัย ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ด้านส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โรงเรียนควรมีโครงการร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการวางแผน ดำเนินงานพัฒนาในด้านต่างๆให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบันที่เกิดกับนักเรียน เพื่อเป็นการป้องกัน เช่น โครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดหาทุนแก่นักเรียนยากจน การสอนซ่อมเสริม

2. ผู้บริหารโรงเรียนควรใช้พฤติกรรมการบริหารด้านการจูงใจ และการกำหนดเป้าหมายขององค์กรร่วมกัน ทำให้คณะกรรมการ โรงเรียนมีความผูกพันต่อโรงเรียนโรงเรียน และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน และควรจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาโดยนำข้อเสนอแนะมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครปฐม
2. ควรมีการวิจัยพฤติกรรมกรรมการบริหารโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐมที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ควรมีการวิจัยความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลนครนครปฐมต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2546

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2542).

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2539.

กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น. การบริหารงานบุคคลสำหรับพนักงานครูเทศบาล. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2545.

กรมวิชาการ. การประกันคุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.

_____. แนวทางการจัดทำระบบสารสนเทศสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2544.

ชาญยุทธ แสงมณี. "การศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา."

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2539.

ชินรัตน์ สมสืบ. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.

ชูชาติ พ่วงสมจิตต์. "การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

ชูศักดิ์ ชาญช่าง. "พฤติกรรมบริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543.

ทองอาน พาโทสง และสมเกียรติ ทาทอง. ประมวลกฎหมายและระเบียบการปฏิบัติงานของเทศบาลและเมืองพัทยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.

- ประนอม ยิงศิริ. "บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.
- ธารทิพย์ แว่นแก้ว. "บทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนเทศบาล จังหวัดสมุทรปราการ." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, 2548.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. "บทบาทในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2541.
- พนิจดา วีระชาติ. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์, 2542.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. สถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
- ไพศาล อินทันทัน และสุริยันต์ นนทศักดิ์. "บทบาทของคณะกรรมการการศึกษาในการพัฒนาโรงเรียน." มิตรครู 26,21 (พฤศจิกายน 2527) : 2.
- รักษนก โสภาศิต. แนวทางการพัฒนาคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.
- รุ่ง แก้วแดง. แนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2543.
- ลีปิการ์ พุ่มแสง. "การปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 2." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.
- _____. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : กองแผนงาน และงบประมาณ, 2540.
- _____. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2540.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา คณะกรรมการ

โรงเรียน ปีงบประมาณ 2540. กรุงเทพฯ : โครงการประชุมสัมมนา คณะกรรมการ
โรงเรียน, 2540.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ ฯ โรงพิมพ์การศาสนา, 2547.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คู่มือการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2547.

สายพิน เชื้อชูชาติ. "การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการศึกษา
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

เสาวนีย์ สว่างอารมณ์. " บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการมีส่วนร่วมใน
การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสมุทรสงคราม." วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครปฐม, 2546.

สุเทพ ทองมังกร. " ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน และสภาพที่เป็นจริงของ
โรงเรียนคาทอลิกในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

อุทัย บุญประเสริฐ. การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
ในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school-based management).
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.

อุบล เล่นวารี. "การมีส่วนร่วมตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ." วิชาการ
5, 7 (กรกฎาคม 2545) : 10.

ภาษาต่างประเทศ

Best, John W. Research in Education. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall
Inc., 1974.

- Brittle, L.V. Attitude of elementary principals toward parent involvement in school in
The common wealth of Virginia [CD – ROM]. Abstract from Proquest File :
Dissertation Abstracts Item : AAC 9513887, 1995.
- Catherine F, Rock. School board types and Community participation in Desition –
Making. " Dissertation Abstracts International. 56 ,09 (March 1996) : 3403 – A.
- Cohen, J.M., and N.T. Uphoff. Rural Development : Participation : Concept and
Measures for Project Design Implementation and Evaluation. London :
Rural Development Committa center for international Studies, Cornell
Unuversity,1997.
- Cronbach Lee J., Essentials of Psychological Testing. 3rd ed. New York : Harper and
Row Pubilsher,1974.
- Katz Daniell and Robert L. Kahn, The Social Psychology of Organization.
2nd ed.New York : John wiley & Sons, 1978.
- Keith Davis., Human Behavior at Work- Human Relations and Organizational Behavior.
New York : McGraw–Hill,1972.
- Foster F.E., Type of parent involvement : Effects on parent rating of school
[CD – ROM]. Abstract from : Proquest File : Dissertation Abstract Item :
MM 91110, 1993.
- Frederick David, Rideout. "School – Based Management for Small School in
Newfoundland and Labrador." Dissertation Abstracts International. 57,08
(february 1997) : 33 – 3-48.
- O'Meara, T.A. Elementary school principles : A rationale for community resources to
Develop parent involvement programs. Dissertation Degree Ed.D. ; University
of Arizona, 1993. [CD – ROM]. Abstract form :
Proquest File : Dissertation Abstracts item : 9424931, 1994.
- Reeder, W. Beliefs, Disbeliefs and Social Action Department of Rural Sociology Bultin.
New York : University of Missouri, 1773.

Schuler D.A., Elementary school principles : A rationale for community resources to Develop parent involvement programs. Dissertation Degree Ed.D. ; University of Arizona, 1993. [CD – ROM]. Abstract form :ProQuest File : Dissertation Abstracts item : 9424931, 1994.

Stribling, D.M. Initiation of school – base management in a New Texas elementary School : Process and Product. [CD – ROM]. Abstract from : Proquest File : Dissertation Abstracts Item : 9315023, 1993.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ โทรภายใน 2368

ที่ ศธ.0520.203.2/ว.083

วันที่ 18 สิงหาคม 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรางค์ นิลกรณ์

ด้วย นางสาวสุมา สามเพชรเจริญ รหัสนักศึกษา 47252412 นักศึกษาระดับปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม”

ในการนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านตรวจสอบความเที่ยงตรง
ของเครื่องมือเพื่อการวิจัย ที่แนบมาพร้อมกับหนังสือนี้ ทั้งนี้ ภาควิชาฯ ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา
ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือ

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัด
เทศบาลนครนครปฐม

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราณี นิลกรณ์	คณบดีคณะวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. ดร.พิเชฐ ศรีเมฆ	ศึกษานิเทศก์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
นครปฐม เขต 1
3. นายสมชาย เปี้ยถนอม	ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล 3
(สระกะเทียม)
4. นายโสภณ นาคศิริ	ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล 5
วัดพระปฐมเจดีย์
5. นางสาวสุวรรณา ตั้งไชยศิริ	รองผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล 1
วัดพระงาม(สามัคคีพิทยา)

ภาคผนวก ข
หนังสือขอตกลงเครื่องมือการวิจัย

ที่ ศธ 0520.203.0/ว.106

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

24 กันยายน 2550

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวสุมา สามเพชรเจริญ รหัสนักศึกษา 47252412 นักศึกษาระดับปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม”

ในการนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใ้ขอความอนุเคราะห์ให้นางสาวสุมา สามเพชร
เจริญ ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในสถานศึกษาที่ท่านรับผิดชอบอยู่ เพื่อนำไปปรับปรุง
แก้ไขและพัฒนาเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง ภาควิชาการบริหารการศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า
จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

งานธุรการ

โทรศัพท์/โทรสาร 034-219136

รายชื่อโรงเรียนที่นำไปทดลองเครื่องมือ

1. โรงเรียนเทศบาล 1 ทรงพลวิทยา อ.บ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
2. โรงเรียนเทศบาล 2 วัดบ้านโป่ง อ.บ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
3. โรงเรียนเทศบาล 3 ประชายินดี อ.บ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ภาคผนวก ค
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
11	152.61	151.803	.152	.883
12	152.79	153.582	.069	.884
13	152.79	149.730	.317	.880
14	152.68	147.708	.379	.879
15	152.75	141.824	.845	.872
16	153.11	150.396	.191	.883
17	153.07	147.032	.349	.880
18	152.82	157.634	-.147	.890
19	152.75	146.787	.429	.878
110	152.29	146.582	.384	.879
111	152.25	145.898	.600	.876
112	152.04	146.925	.508	.877
113	152.46	149.888	.491	.879
114	152.39	149.507	.362	.880
115	152.54	148.554	.563	.878
116	152.54	148.406	.577	.878
117	152.68	152.967	.056	.886
118	152.43	143.439	.642	.875
119	152.93	154.884	-.023	.887
120	152.86	151.608	.136	.884
121	152.96	150.332	.223	.882
122	152.96	144.628	.700	.875
123	152.96	152.628	.141	.883
124	152.89	146.025	.577	.876
125	152.68	146.300	.377	.879
126	153.32	154.745	-.016	.886
127	153.11	151.951	.169	.882
128	153.00	148.074	.382	.879
129	153.11	145.284	.598	.876
130	153.04	150.110	.334	.880
131	152.96	153.295	.138	.882
132	152.96	148.332	.360	.880
133	152.86	147.238	.488	.878
134	152.71	148.872	.480	.878
135	152.75	147.750	.571	.877
136	152.46	150.925	.275	.881
137	152.86	147.683	.383	.879
138	152.64	147.720	.456	.878
139	152.68	142.300	.691	.874
140	152.79	146.471	.447	.878
141	153.25	143.083	.725	.874
142	153.11	147.729	.438	.878
143	152.89	144.099	.595	.875
144	152.86	147.757	.453	.878
145	152.43	151.439	.194	.882

Reliability

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	28	93.3
	Excluded ^a	2	6.7
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.882	45

Scale Statistics

Mean	Variance	Std. Deviation	N of Items
156.25	155.083	12.453	45

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ)5157

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

28 กันยายน 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

ด้วยนางสาวสุมา สามเพชรเจริญ นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง
“การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลนคร
นครปฐม” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน
โรงเรียนของท่านเพื่อประกอบการทำการค้นคว้าอิสระ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดแจ้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ เพื่อขอ
ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แก่นักศึกษา ดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

๓๗ ๗

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะกังกร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788,0-3424-3435

ปณิธานของบัณฑิตวิทยาลัย “ มุ่งมั่นให้บริการพัฒนางานให้มีคุณภาพ ”

รายชื่อโรงเรียนที่เก็บข้อมูลในการวิจัย

1. โรงเรียนเทศบาล 1 วัดพระงาม(สามัคคีพิทยา)
2. โรงเรียนเทศบาล 2 วัดเสนาหา(สมัครพลผดุง)
3. โรงเรียนเทศบาล 3 (สระกระเทียม)
4. โรงเรียนเทศบาล 4 (เขาวนปรีชาอุทิศ)
5. โรงเรียนเทศบาล 5 วัดพระปฐมเจดีย์
6. โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดเทศบาลนครนครปฐม

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ☒ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพเป็นจริงของท่าน

ข้อที่	สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	สำหรับผู้วิจัย ☐ ☐ ☐ 1 2 3
1.	เพศ ☐ ชาย ☐ 2) หญิง	☐ 4
2.	อายุ ☐ 1) น้อยกว่า 30 ปี ☐ 2) 31 – 40 ปี ☐ 3) 41 – 50 ปี ☐ 4) มากกว่า 50 ปี	☐ 5
3.	ระดับการศึกษา ☐ 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ 2) ปริญญาตรี ☐ 3) ปริญญาโท ☐ 4) สูงกว่าปริญญาโท	☐ 6
4.	อาชีพ ☐ ☐ 1) อาชีพที่ต้องใช้วิชาชีพ เช่น แพทย์ พยาบาล ครู ข้าราชการ ☐ 2) อาชีพค้าขาย ☐ 5) พระภิกษุ ☐ 3) อาชีพรับจ้าง ☐ 4) อาชีพเกษตรกรรม	☐ 7
5.	ตำแหน่งในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ☐ 1) ประธานกรรมการ ☐ 2) กรรมการ ☐ 3) เลขานุการ	☐ 8

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครปฐม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติ ตรงกับความเป็นจริงในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 5 หมายถึง มีส่วนร่วมในการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
 4 หมายถึง มีส่วนร่วมในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
 3 หมายถึง มีส่วนร่วมในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
 2 หมายถึง มีส่วนร่วมในการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
 1 หมายถึง มีส่วนร่วมในการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยมาก

ข้อ	บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา ท่านได้ศึกษาหาความรู้ และทำความเข้าใจเรื่อง การวางแผนและการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา จากเอกสารและแหล่งความรู้ต่าง ๆ					
2.	ท่านได้รับการแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการในการจัดทำ ร่างนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของ สถานศึกษา					
3.	ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณากำหนดนโยบายของ สถานศึกษา					
4.	ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณากำหนดแผนพัฒนา การศึกษาของสถานศึกษา					
5.	ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี ท่านได้ศึกษานโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา ของสถานศึกษา					
6.	ท่านมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบแต่งตั้ง อนุกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของ สถานศึกษา					

ข้อ	บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7.	ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา					
8.	ท่านมีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุนและกำกับติดตามการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา					
9.	ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ท่านมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัญหาความต้องการภูมิปัญญา ท้องถิ่น และนำเสนอให้สถานศึกษาไว้ใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำสาระหลักสูตร					
10.	ท่านเป็นคณะกรรมการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
11.	ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาให้ความเห็นชอบในสาระหลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำ					
12.	ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
13.	กำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา ท่านได้ศึกษาแนวทางการดำเนินการและปฏิทินการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา					
14.	ท่านได้รับทราบรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา					

ข้อ	บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
15.	ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติ การของสถานศึกษา					
16.	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามดูแลช่วยเหลือ แก้ปัญหาและส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา สามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ					
17.	ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนในเขต บริการให้ได้รับการศึกษา ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินการใน การจัดทำข้อมูลพื้นฐานของเด็กในเขตบริการ					
18.	ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์และการประสาน ความร่วมมือกับผู้ปกครองให้ส่งเด็กเข้าเรียนอย่าง ทั่วถึง					
19.	ท่านมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับผู้มี ส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมในการ ช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน					
20.	ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนช่วยเหลือเด็กที่ ขาดแคลนหรือมีความต้องการช่วยเหลือเป็นพิเศษ เพื่อให้สามารถได้เรียนจนจบหลักสูตร					
21.	ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็กดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถ พิเศษ ท่านมีส่วนร่วมส่งเสริมในการดำเนินกิจกรรมการ พิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และ เด็กที่มีความสามารถพิเศษของสถานศึกษา					

ข้อ	บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
21.	ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนในเขตบริการให้ได้รับการศึกษา ท่านมีส่วนร่วมส่งเสริมในการดำเนินกิจกรรมการ พิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และ เด็กที่มีความสามารถพิเศษของสถานศึกษา					
22.	ท่านมีส่วนร่วมในการศึกษาข้อมูลเด็กที่มีความ พิการเด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความต้องการ พิเศษในท้องถิ่นเพื่อเสนอ ข้อมูลให้กับสถานศึกษา					
23.	ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสิ่งต่างๆที่จะเป็นสื่อ เครื่องมืออุปกรณ์การเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกให้กับสถานศึกษาเพื่อช่วยเหลือเด็กที่มี ความต้องการพิเศษในลักษณะต่าง ๆ					
24.	ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนส่งเสริมเด็กที่มี ความต้องการพิเศษให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็ม ศักยภาพ					
25.	เสนอแนวทางและการมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการ ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางและร่วมบริหาร จัดการด้านวิชาการของสถานศึกษา					
26.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางและร่วมบริหาร จัดการด้านงบประมาณของสถานศึกษา					
27.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางและร่วมบริหาร จัดการด้านบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา					
28.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางและร่วมบริหาร จัดการด้านบริหารทั่วไปของสถานศึกษา					

ข้อ	บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
29.	ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการระดม ทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในท้องถิ่น เพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
30.	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนในการระดม ทรัพยากรมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา					
31.	ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการใช้วิทยากร ภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเช่นด้านวิชาชีพใน ท้องถิ่นมาให้ความรู้กับนักเรียนโดยจัดหาและเข้า ไปมีส่วนร่วมเป็นวิทยากรภายนอก					
32.	เป็นคณะกรรมการดำเนินการสนับสนุนการจัด กิจกรรมเพื่อสืบสานจารีตประเพณีศิลปะและ วัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ					
33.	เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา กับ ชุมชน ท่านมีส่วนร่วมในการประสานกับประชาชน และ องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนให้เข้ามาร่วมกัน พัฒนา ปรับปรุงสถานศึกษาให้มีความพร้อมที่จะ เป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนและเป็นแหล่งที่จะ ให้บริการชุมชน					
34.	ท่านมีส่วนร่วมในการประสานสัมพันธ์กับชุมชน และองค์กรภายนอกให้เห็นความสำคัญของ สถานศึกษา					

ข้อ	บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
35.	ท่านมีส่วนร่วมในการใช้สถานศึกษาเป็นแหล่ง วิทยาการของชุมชนและเป็นแหล่งบริการชุมชน					
36.	ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนให้ สถานศึกษาเข้าไปมีส่วนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความป็นอยู่ของ ประชาชน					
37.	ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีของสถานศึกษา ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานผลการ ดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา					
38.	ท่านรับทราบและให้ความเห็นชอบรายงานผล การดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา					
39.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนะเพื่อปรับปรุงรายงาน ผลการดำเนินงานประจำปีให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณชน					
40.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนะการดำเนินการ ประจำปีของสถานศึกษาให้สาธารณชนได้ทราบโดย ใช้สื่อต่างๆ					
41.	แต่งตั้งที่ปรึกษาหรืออนุกรรมการเพื่อการ ดำเนินการตามระเบียบนี้ มีส่วนร่วมในการพิจารณาแต่งตั้งที่ปรึกษาตาม ภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษาตามความ จำเป็นและความเหมาะสม					

ข้อ	บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
42.	ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนเป็นที่ปรึกษาให้คณะกรรมการได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพ					
43.	ท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามบทบาทปรึกษาและ/หรือคณะกรรมการอย่างเต็มตามศักยภาพ					
44.	ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น ท่านมีส่วนร่วมในการรับทราบให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามภารกิจที่หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้นมอบหมาย					
45.	ท่านมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือ ส่งเสริมสนับสนุนการ ดำเนินการในภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องปฏิบัติตามงานที่ได้รับมอบหมายให้บังเกิดผลสำเร็จ					

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์แนวทางในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา ควรมีการ
ดำเนินการอย่างไร

.....

2. ท่านคิดว่าจะมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของ
สถานศึกษาได้อย่างไร

.....

3. ท่านคิดว่าจะมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้
สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างไร

.....

4. ท่านคิดว่าจะมีส่วนร่วมอย่างไรในการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของ
สถานศึกษา

.....

5. ท่านคิดว่าจะดำเนินการอย่างไรในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขต
บริการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง

.....

6. ท่านคิดว่าการส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่
มีความสามารถพิเศษควรดำเนินการอย่างไรบ้าง

.....

7. ท่านคิดว่าจะเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของสถานศึกษาอย่างไร
และแนวทางในการมีส่วนร่วมด้านใดบ้าง

.....

8. ท่านคิดว่าจะมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
ด้วยวิธีใดบ้าง และควรดำเนินการอย่างไร

.....

9. ท่านคิดว่าแนวทางการดำเนินการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับ
ชุมชนอย่างไรบ้าง

10. ท่านคิดว่าสถานศึกษาควรดำเนินการอย่างไรในการให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการ
ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นางสาวสุมา สามเพชรเจริญ
ที่อยู่	5 หมู่ 5 ตำบลพระประโทน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000 โทรศัพท์ 034 – 284592 , 081 – 8805425
ที่ทำงาน	โรงเรียนเทศบาล 3 (สระกระเทียม) ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000 โทรศัพท์ 034 – 259712
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2529	สำเร็จการศึกษาปริญญาครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา จากวิทยาลัยครูเพชรบุรี อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ. 2547	ศึกษาต่อระดับปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2536	อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนเทศบาล 3 (สระกระเทียม) อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2539	อาจารย์ 1 ระดับ 4 โรงเรียนเทศบาล 3 (สระกระเทียม) อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2542	อาจารย์ 1 ระดับ 5 โรงเรียนเทศบาล 3 (สระกระเทียม) อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2546	อาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนเทศบาล 3 (สระกระเทียม) อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2547	อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนเทศบาล 3 (สระกระเทียม) อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
24 ธันวาคม 2547	ครู วิทยฐานะชำนาญการ โรงเรียนเทศบาล 3 (สระกระเทียม) อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม จนถึงปัจจุบัน